

RECENTE WIJZIGINGEN IN DE REGELGEVING AANGAANDE HET CONSENSUEEL STRAFRECHT

Nicholas DE NIL

Assistent UGent, advocaat balie Dendermonde

INLEIDING EN AFBAKENING ONDERWERP

1. Het is een binnen het strafrecht genoegzaam bekend gegeven dat de straffen, voorzien in het Strafwetboek en de overige strafwetten, principieel louter kunnen worden opgelegd door de strafrechter. Echter wordt al geruime tijd aanvaard en wettelijk vastgelegd dat ook het openbaar ministerie, uiteraard binnen bepaalde grenzen, een strafonderzoek ‘buitengerechtelijk’ kan afhandelen, zonder hierbij op het terrein van de strafrechter zelf te komen. De gevolgen die door het openbaar ministerie aan het misdrijf worden gehecht, kunnen, gelet op het ontbreken van enige tussenkomst van de strafrechter, in geen geval als straffen worden aangemerkt. Het gaat om een overeenkomst tussen het openbaar ministerie en de verdachte, waarbij beide partijen, mogelijks na onderhandelingen, tot een consensus komen over de manier waarop (het onderzoek naar) een misdrijf dient te worden afgehandeld. Het wekt, gelet op het grote aantal vooronderzoeken, die uiteraard een bijkomende belasting van zowel het openbaar ministerie als de strafrechter tot gevolg hebben, weinig verbazing dat dergelijke vormen van buitengerechtelijke afhandeling het levenslicht hebben gezien

2. Bovendien geeft de wetgever blijk van een blijvende bezorgdheid over het thema. Met de recent ingevoerde figuur ‘voorafgaande erkenning van schuld’¹, wordt aan het openbaar ministerie (en aan de verdachte of beklaagde van een misdrijf) immers de mogelijkheid geboden om via consensuele justitie in strafzaken een overeenkomst te sluiten aangaande de gevolgen van een misdrijf, vooraleer de strafrechter zich over dit misdrijf buigt. Zoals zal worden aangegeven, doet hiermee de uit het Angelsaksische recht gekende figuur van de *plea bargaining* zijn intrede in het Belgische Wetboek van Strafvordering. Uit de loutere omschrijving van deze nieuwe rechtsfiguur blijkt bovendien meteen dat de toepassing van onderhandelde justitie niet per definitie uitsluit dat de strafrechter zich nog over het misdrijf dient uit te spreken.

3. In de hiernavolgende bijdrage zal een overzicht van de stand van het recht op het vlak van onderhandelde of consensuele justitie in strafzaken worden weergegeven met de nadruk op de recente wijzigingen. De bijdrage wil de verschillende vormen van onderhandelde justitie in strafzaken van naderbij toelichten, waarbij een onderscheid zal worden gemaakt tussen enerzijds de al langer bekende bepalingen betreffende het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven onder bepaalde voorwaarden en anderzijds de onderhandelde justitie in strafzaken

¹ Artikel. 216 Sv., zoals ingevoegd bij Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, BS 19 februari 2016.

waarbij de strafrechter zich nog zal dienen uit te spreken over het misdrijf. Tevens zal duidelijk worden dat het onderscheid tussen beide vormen van consensuele justitie niet altijd duidelijk is, aangezien – paradoxaal genoeg – de strafrechter in een aantal gevallen van buitengerechtelijke consensuele justitie toch uitspraak zal moeten doen over de buitengerechtelijke afhandeling zelf².

HOOFDSTUK 1. HET VERVAL VAN DE STRAFVORDERING VOOR SOMMIGE MISDRIJVEN NA TOEPASSING VAN CONSENSUELE JUSTITIE

Afdeling 1. Buitengerechtelijke afhandeling: begripsafbakening

4. De buitengerechtelijke afhandeling van misdrijven door het openbaar ministerie betreft een systeem waarbij het openbaar ministerie zelf de afhandeling van een bepaald misdrijf voor zijn rekening zal nemen. Hierbij wordt, ondanks de vaststelling dat er inderdaad sprake is van een misdrijf, de zaak niet voorgelegd aan de strafrechter. Echter zal, met instemming van de verdachte³, een ‘oorzaak tot verval van de strafvordering’⁴ worden toegepast. Het is van primordiaal belang in te zien dat het openbaar ministerie geen straf oplegt zoals voorzien voor het desbetreffende misdrijf, aangezien dit uiteraard het prerogatief van de strafrechter blijft.

Het openbaar ministerie kan van mening zijn dat het onderzoek naar een misdrijf niet in aanmerking komt voor seponering, doch dat een behandeling voor de strafrechter eveneens niet opportuun is. De wetgever voorzag hiertoe het ‘verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom’⁵ (artikel 216bis Sv.) en de ‘bemiddeling in strafzaken’ (artikel 216ter Sv.). Beide figuren werden, ondanks het feit dat de buitengerechtelijke afhandeling als fenomeen reeds langer gekend is en toegepast werd, eerder recent ingevoerd in het Belgisch strafprocesrecht⁶ en duiden op een *trend* in de richting van afhandeling van misdrijven buiten tussenkomst van de strafrechter om. Elke buitengerechtelijke afhandeling is aan een aantal stringente voorwaarden gekoppeld, waarop in deze bijdrage dieper zal worden ingegaan. Deze voorwaarden zijn o.m. ingegeven

² Het feit dat de strafrechter zich over een buitengerechtelijke afhandeling dient uit te spreken is geen bijzonder recent gegeven, aangezien deze verplichting reeds werd voorzien door artikel 216bis, § 2, negende lid Sv., zoals ingevoerd door de Wet van 11 juli 2011 tot wijziging van de artikelen 216bis en 216ter van het Wetboek van strafvordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, BS 1 augustus 2011.

³ *cfr.* de term ‘consensuele justitie’.

⁴ De buitengerechtelijke afhandeling wordt geregeld onder Hoofdstuk III: Bepalingen betreffende het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven en onder bepaalde voorwaarden van Titel I van Boek II van het Wetboek van Strafvordering.

⁵ Het verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom wordt veelal aangeduid met de meer gangbare term ‘minnelijke schikking’.

⁶ Het verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom, zoals de figuur op heden bestaat, werd ingevoerd door de Wet van 28 juni 1984 tot uitbreiding van het toepassingsveld van het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven, tegen betaling van een geldsom, BS 22 augustus 1984 (het principe van de minnelijke schikking werd ingevoerd bij Koninklijk Besluit nr. 59 van 10 januari 1935, BS 13 januari 1935); de bemiddeling in strafzaken werd ingevoerd door de Wet van 10 februari 1994 houdende regeling van een procedure voor de bemiddeling in strafzaken, BS 27 april 1994.

vanuit de bezorgdheid dat aan het openbaar ministerie een bijzonder grote beslissingsbevoegdheid wordt toegekend op een domein dat behoort tot de bevoegdheid van de strafrechter. Immers heeft de buitengerechtelijke afhandeling het verval van de strafvordering tot gevolg en zal de strafrechter zich, behoudens een aantal uitzonderingen, niet meer uitspreken over het misdrijf. De buitengerechtelijke afhandeling heeft aldus veel verregaander gevolgen dan de beslissing tot seponering. Het is dan ook niet meer dan logisch dat de buitengerechtelijke afhandeling aan een meer omvangrijk geheel van regels is onderworpen dan de seponering, waarvoor artikel 28^{quater} Sv. louter bepaalt dat het openbaar ministerie bij het oordeel over de opportuniteit van de vervolging dient rekening te houden met de richtlijnen van het strafrechtelijk beleid.

5. De buitengerechtelijke afhandeling in strafzaken vormt een alternatief voor een procedure voor de strafrechter indien het openbaar ministerie van oordeel is dat een misdrijf niet zonder reactie mag blijven. De *caseload* waarmee de strafgerechten op heden te maken krijgen, zou immers tot gevolg kunnen hebben dat in een aantal gevallen van vervolging wordt afgezien. In dergelijke, maar ook andere gevallen waarbij vervolging voor de strafrechter niet opportuun is, kan het openbaar ministerie toch reageren op een misdrijf in plaats van over te gaan tot sepot.

6. De gevolgen van de buitengerechtelijke afhandeling vormen geen straf en kunnen dus niet worden aanzien als een leed dat door de rechterlijke macht wordt opgelegd als sanctie voor een misdrijf, zoals het begrip ‘straf’ werd gedefinieerd door het Hof van Cassatie⁷. Er kan aldus niet worden voorgehouden dat de buitengerechtelijke afhandeling een stigmatiserend dan wel leed toevoegend karakter t.a.v. de verdachte bezit.

Uit deze vaststelling volgt meteen een bijzonder kenmerk van de buitengerechtelijke afhandeling, meer bepaald het feit dat er geen sprake zal zijn van gevolgen voor de uittreksels uit het strafregister van de verdachte die door de gemeentebesturen aan particulieren kunnen worden uitgereikt⁸. Aldus betekent deze mogelijkheid voor personen die worden verdacht van een bepaald misdrijf dat zij, ondanks het feit dat zij zich inderdaad schuldig hebben gemaakt aan het misdrijf en dit ook erkennen, toch in de mogelijkheid blijven een blanco uittreksel uit het strafregister te laten uitreiken. Er is immers geen sprake van bestraffing in de strafrechtelijke zin van het woord.

7. Naast de objectief duidelijke voordelen voor de verdachte, is het niet meer dan logisch dat aan de verschillende vormen van buitengerechtelijke afhandeling tevens voordelen de rechtsbedeling in het algemeen zijn verbonden. Een onderzoek dat kan worden afgerond via buitengerechtelijke afhandeling heeft bijna per definitie een concrete werklastermindering voor de strafgerechten tot gevolg. Er dient niet alleen rekening te worden gehouden met het ontbreken van een behandeling ter terechtzitting, maar ook met de vaststelling dat het openbaar ministerie niet dient over te gaan

⁷ Cass. 14 juli 1924, *Pas.* 1924, 473; Cass. 4 december 1944, *Pas.* 1945, 59; Cass. 30 juni 1949, *Pas.* 1949, 482; Cass. 14 januari 2004, *JT* 2004, 499, *JLMB* 2004, 584, *Rev.dr.pén.* 2004, 508.

⁸ Omz. 095 *dd.* 2 februari 2007 van de Minister van Justitie, *BS* 9 februari 2007.

tot de verschillende taken die haar werden toebedeeld in het kader van de bewijsverkrijging, strafvordering en strafuitvoering. Aldus wordt ook de werklast van het openbaar ministerie ingeperkt.

8. Een systeem van buitengerechtelijke afhandeling kan uiteraard slechts bestaan wanneer er voldoende waarborgen zijn voorzien opdat het slachtoffer van het misdrijf niet in zijn rechten wordt geschaad. Dit betekent concreet dat de wetgever een aantal maatregelen heeft voorzien die voorkomen dat een buitengerechtelijke afhandeling plaatsvindt zonder dat er een akkoord over de schadevergoeding, minstens de aansprakelijkheid voor de schade tot stand is gekomen.

Afdeling 2. Het verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom

§ 1. Afbakening van het begrip ‘verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom’

9. Het verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom, algemeen gekend onder de meer courante benaming minnelijke schikking, houdt in dat de procureur des Konings aan de persoon die ervan verdacht wordt een misdrijf te hebben gepleegd, voorstelt een geldsom te betalen. Indien de verdachte hieraan voldoet, vervalt de strafvordering t.a.v. die betrokken verdachte⁹. Om terminologische verwarring te voorkomen, kan worden opgemerkt dat de voor de Wet van 28 juni 1984 tot uitbreiding van het toepassingsveld van het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven, tegen betaling van een geldsom bekende term minnelijke schikking werd verlaten. Immers had de afdeling Wetgeving van de Raad van State bezwaar tegen de term ‘minnelijke schikking’, die teveel zou doen denken aan een dading in de zin van artikel 2044 BW¹⁰. Gelet op het feit dat de term ‘minnelijke schikking’ de rechtsfiguur meer aanschouwelijk maakt, zal in deze bijdrage verder ‘minnelijke schikking’ worden gebruikt. De wetgever is ten andere zelf niet overtuigd van de verwarring rond de term minnelijke schikking, gelet op het feit dat deze sinds de Wet van 14 april 2011 houdende diverse bepalingen verschillende keren wordt gebruikt in artikel 216bis Sv.

10. Er kan in internationaal perspectief worden opgemerkt dat het verval van de strafvordering, dat het gevolg zal zijn van de betaling van de geldsom voorgesteld in het kader van artikel 216bis Sv., ook gevolgen zal sorteren in andere staten die lid zijn van de Schengen-overeenkomst. Immers is het beginsel *ne bis in idem*¹¹ toepasselijk op procedures tot beëindiging van de strafvervolgung, waarbij het openbaar ministerie van een lidstaat van de overeenkomst zonder

⁹ Dit impliceert niet alleen dat geen straf meer kan worden opgelegd, maar ook dat de onschuld van de verdachte niet meer kan worden vastgesteld. Zie Brussel 24 februari 2010, *Jaarboek Marktpraktijken* 2010, 593.

¹⁰ De minnelijke schikking is, ten gevolge de aard van het strafprocesrecht zelf, geen dading. Overeenkomsten betreffende de strafvordering zijn uitgesloten, daar de strafvordering van openbare orde. In de praktijk is het echter weinig duidelijk in welk opzicht een minnelijke schikking geen overeenkomst betreffende de strafvordering zou zijn.

¹¹ Zoals vastgelegd in artikel 54 van de Overeenkomst ter Uitvoering van het te Schengen gesloten akkoord van 14 juni 1985, *Publicatieblad* Nr. L 239, 19.

enige rechterlijke tussenkomst een einde maakt aan een in die lidstaat ingeleide strafprocedure, nadat de verdachte heeft voldaan aan bepaalde voorwaarden en met name een door het openbaar ministerie vastgestelde som heeft betaald¹². De regeling zoals zij wordt voorzien in artikel 216bis Sv. is zonder enige twijfel een zodanige procedure. De toepassing van dit artikel zal dus, ten gevolge het *ne bis in idem*-beginsel, tot gevolg hebben dat de verdachte die de in artikel 216bis Sv. bedoelde geldsom heeft aanvaard, niet meer voor dezelfde feiten kan worden vervolgd in een andere Schengen-lidstaat.

11. Artikel 216bis, § 1, eerste lid stelt dat het verzoek om een geldsom te storten dient uit te gaan van de procureur des Konings. Artikel 216bis, § 3 Sv. vult aan dat het recht om een minnelijke schikking voor te stellen ook aan de arbeidsauditeur, de federale procureur en de procureur-generaal in hoger beroep en, ten aanzien van de personen bedoeld in de artikelen 479 en 483 Sv., aan de procureur-generaal bij het hof van beroep, behoort. Aldus kan bijvoorbeeld de procureur-generaal een minnelijke schikking voorstellen aan een verdachte of beklaagde die voorrecht van rechtsmacht geniet.

In de praktijk heeft een verdachte de mogelijkheid om een voorstel tot minnelijke schikking te verzoeken. Aldus kan de verdachte of beklaagde de procureur des Konings vragen om een minnelijke schikking voor te stellen, waarbij de procureur des Konings vrij is om al dan niet op deze vraag in te gaan.

Voor al wat betreft misdrijven die een zekere maatschappelijke impact hebben, zal de procureur des Konings, vooraleer een verzoek tot de verdachte te richten, d.m.v. meer of minder omvangrijke onderhandelingen (ook met de eventuele slachtoffers) het voorstel tot minnelijke schikking aankondigen. Gelet op het feit dat de minnelijke schikking slechts doorgang kan vinden indien de verdachte het voorstel van de procureur des Konings aanvaardt, is het niet meer dan logisch dat het Openbaar Ministerie in een aantal gevallen voor het voorstel contact zal hebben met de verdachte, aangezien een weigering tot aanvaarding meteen de onmogelijkheid van de minnelijke schikking tot gevolg heeft. Het is, in meer omvangrijke vooronderzoeken, weinig zinvol dergelijk voorstel te doen zonder te hebben nagegaan of er in hoofde van de verdachte al dan niet bereidheid is om in te gaan op het voorstel tot minnelijke schikking.

12. In het kader van een correcte situering van het begrip minnelijke schikking dient voor ogen gehouden te worden dat de minnelijke schikking en de seponering een totaal andere finaliteit hebben¹³. Zo heeft de seponering geen enkel gevolg m.b.t. de strafvordering zelf: de procureur des Konings kan deze verder uitoefenen in geval hij daartoe zou beslissen, hetgeen na toepassing van artikel 216bis Sv. onmogelijk is geworden. De strafvordering is na het afsluiten van een

¹² HvJ 11 februari 2003, nr. C-187-01 en C-385-01, *Jur. H.v.j.* 2003, 1345, met conclusie D. RUIZ-JARABO COLOMER, *NjW* 2003, 774, met noot T. ONGENA, *SEW* 2004, 90, met noot A. KLIP, *T. Strafr.* 2004, 41, met noot B. DE GRUYSE. Het Hof sprak zich in de zaak C-385-01 uit over een prejudiciële vraag van de Correctionele Rechtbank te Veurne aangaande de gevolgen van een in een Schengen-lidstaat toegepaste regeling zoals gelijkaardig aan die voorzien in art. 216bis Sv. m.b.t. de strafvordering in een andere Schengen-lidstaat.

¹³ Zie *supra*, r. 4.

minnelijke schikking hoe dan ook vervallen. Er kan reeds worden opgemerkt dat dit verval van de strafvordering, hoewel het geen problemen schept wanneer de minnelijke schikking wordt afgesloten lopende het opsporingsonderzoek, problematisch is indien zij wordt afgesloten gedurende het gerechtelijk onderzoek of het onderzoek ten gronde, hetgeen mogelijk werd gemaakt door artikel 84 van de Wet van 14 april 2011 houdende diverse bepalingen. De regel dat het openbaar ministerie niet meer kan beschikken over een ingestelde strafvordering, die een basisregel vormde binnen ons strafprocesrecht, werd hiermee immers verlaten. Uit de voorbereidende werken bij de Wet van 14 april 2011 houdende diverse bepalingen¹⁴ blijkt dat deze zienswijze is ingegeven “*louter vanuit de wettelijke taak die het openbaar ministerie is toebedeeld*”. In deze voorbereidende werken wordt er voorts op gewezen dat, ook ingeval er sprake is van een gerechtelijk onderzoek, de procureur des Konings richting geeft inzake de vervolging door middel van zijn eindvordering. Aldus zou het, nog volgens de parlementaire voorbereiding, weinig aangewezen geweest zijn om de minnelijke schikking verder uit te sluiten in de fase van het gerechtelijk onderzoek, gelet op het feit dat de tussenkomst van een onderzoeksrechter niet tot gevolg heeft dat de procureur des Konings van zijn taken als vervolgingsmagistraat wordt ontslagen. Of deze redenering al dan niet ook werd gevolgd om de minnelijke schikking toe te laten gedurende het onderzoek ter terechtzitting, is onduidelijk, aangezien de voorbereidende werken hierover geen bijkomende informatie bieden¹⁵.

§ 2. Toepassingsvoorwaarden artikel 216bis Sv. na de Wet van 11 juli 2011 tot wijziging van de artikelen 216bis en 216ter van het Wetboek van strafvordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek¹⁶

13. Artikel 216bis, eerste lid Sv. is duidelijk voor wat betreft de toepassingsvoorwaarden van de minnelijke schikking. De minnelijke schikking kan vooreerst slechts worden voorgesteld indien de procureur des Konings van oordeel is dat het feit waarvoor de schikking wordt voorgesteld niet van aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf, desgevallend met inbegrip van de verbeurdverklaring. Deze toepassingsvoorwaarde geeft de procureur des Konings uiteraard een ruime marge voor wat betreft de in aanmerking komende misdrijven, aangezien louter de misdrijven die, na eventuele toepassing van verzachtende omstandigheden, in geen geval kunnen

¹⁴ Amendement nr. 18 ingediend in de Commissie voor de Financiën en de Begroting, bij het wetsontwerp houdende diverse bepalingen, *Parl.St.* Kamer 2010-2011, nr. 53-1208/007, 32. Zie hierover: T. DECAIGNY, P. DE HERT en L. VAN GARSSE, ‘De minnelijke schikking na de wetten van 14 april en 11 juli 2011: verruiming van de buitengerechtelijke afhandeling en fundamentele hervorming’, *RW* 2011-12, 550-564; R. VERSTRAETEN en A. BAILLEUX, ‘de verruimde minnelijke schikking: een wenselijk maar delicaat product’, *NC* 2012, 422-461.

¹⁵ Wel werd gesteld dat de verdere uitbreiding tot de vonnisfase werd verantwoord vanuit de wens om daadwerkelijk boetes of verbeurdverklarde goederen of bedragen te kunnen innen. Zie Amendement nr. 18 ingediend in de Commissie voor de Financiën en de Begroting, bij het wetsontwerp houdende diverse bepalingen, *Parl.St.* Kamer 2010-2011, nr. 53-1208/007, 23.

¹⁶ BS 1 augustus 2011.

worden bestraft met een correctionele gevangenisstraf van twee jaar of minder, niet onder het toepassingsgebied kunnen vallen.

Als voorbeeld kan worden aangehaald dat dientengevolge een misdraad waarop de strafwet een opsluiting van vijftien tot twintig jaar voorziet door middel van een minnelijke schikking buitengerechtelijk kan worden afgehandeld. Dit toont tevens aan dat de minnelijke schikking, die tot voor de Wet van 28 juni 1984 tot uitbreiding van het toepassingsveld van het verval van de strafdordering voor sommige misdrijven, tegen betaling van een geldsom was beperkt tot zeer kleine misdrijven, ook voor zware misdaden kan worden toegepast.

14. Het is echter wel vereist dat het feit waarvoor een minnelijke schikking wordt voorgesteld geen zware aantasting van de lichamelijke integriteit inhoudt. Uit de parlementaire voorbereiding voor de Wet van 11 juli 2011 tot wijziging van de artikelen 216*bis* en 216*ter* van het Wetboek van strafdordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek blijkt dat deze toepassingsvoorwaarde bewust werd geformuleerd, d.i. zonder een uitsluiting te voorzien voor zware aantastingen van de psychische integriteit¹⁷. Er werd nochtans een amendement in die zin ingediend¹⁸, waarbij werd aangehaald dat een aantal misdrijven ook of zelfs uitsluitend een zware impact hebben op de psychische integriteit. Echter werd uiteindelijk geoordeeld dat het begrip psychische integriteit moeilijk te definiëren is. Bovendien blijkt uit de parlementaire werkzaamheden dat de wetgever de minnelijke schikking als geschikte buitengerechtelijke afhandeling heeft willen voorzien voor een aantal misdrijven waarbij al dan niet zware aantasting van de psychische integriteit van het slachtoffer kan voorkomen (bv. eeroof en smaad)¹⁹.

Aldus bepaalt artikel 216*bis* Sv. dat een minnelijke schikking niet mogelijk is in geval er sprake is van een zware aantasting van de lichamelijke integriteit. Deze bepaling, of meer bepaald de beperkingen ervan, houdt de mogelijkheden om de minnelijke schikking toe te passen voor bijv. financiële misdrijven open.

15. Met de inwerkingtreding van de Wet van 11 juli 2011 rees de vraag of het criterium van de zware aantasting van de lichamelijke integriteit wel voldoende duidelijk was. De richtlijnen bij de gemeenschappelijke omzendbrief nr. 6/2012 van de Minister van Justitie en het College van Procureurs-Generaal bij de Hoven van Beroep geven echter door middel van een artikelsgewijze opsomming van het Strafwetboek aan welke misdrijven al dan niet in aanmerking komen voor een minnelijke schikking. Als voorbeeld kan aangehaald worden dat verschoonbare doodslag,

¹⁷ Verslag namens de Commissie voor de Justitie, bij het wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 216*bis* en 216*ter* van het Wetboek van strafdordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, *Parl.St.* Kamer 2010-2011, nr. 53-1344/003, 4.

¹⁸ Verslag namens de Commissie voor de Justitie, bij het wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 216*bis* en 216*ter* van het Wetboek van strafdordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, *Parl.St.* Kamer 2010-2011, nr. 53-1344/002.

¹⁹ Verslag namens de Commissie voor de Justitie, bij het wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 216*bis* en 216*ter* van het Wetboek van strafdordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, *Parl.St.* Kamer 2010-2011, nr. 53-1344/004, 16.

verschoonbare verwondingen en verschoonbare slagen volgens deze richtlijnen geen zware aantasting van de fysieke integriteit vormen, tenzij deze een blijvend letsel of de dood tot gevolg hebben. Echter stelt zich de vraag of bepaalde verschoonbare slagen op zich geen zware aantasting zijn van de lichamelijke integriteit, los van de vraag of zij al dan niet een blijvend letsel tot gevolg hebben. Immers kan de aanwezigheid van een blijvend letsel pas op een bepaald moment na de feiten worden vastgesteld en houdt deze aanwezigheid niet noodzakelijk verband met het feit of de lichamelijke integriteit van het slachtoffer op het moment door de feiten (bijv. de manier waarop deze zijn gebeurd) al dan niet is geschaad.

Het Grondwettelijk Hof oordeelde echter dat de formulering m.b.t. de zware aantasting van de lichamelijke integriteit, zoals voorzien in artikel 216bis Sv. voldoende duidelijk is²⁰. Het Hof stelt dat dit begrip, rekening houdend met de gangbare betekenis ervan, het openbaar ministerie maar een zeer beperkte beoordelingsbevoegdheid laat. Het gebruik van het woord “zware” leidt, nog volgens het Grondwettelijk Hof, er niet toe dat het openbaar ministerie een beoordelingsbevoegdheid krijgt die zo ruim is dat de dader van een feit dat de aantasting van andermans lichamelijke integriteit inhoudt, zijn gedrag niet zou kunnen aanpassen en het gevolg van zijn gedrag niet voldoende zou kunnen inschatten. Het Hof overweegt aldus dat de wetgever, door de misdrijven die “*een zware aantasting van de lichamelijke integriteit*” inhouden, uit te sluiten van de mogelijkheid tot minnelijke schikking, geen afbreuk doet aan de beginselen van wettigheid en voorspelbaarheid van de strafrechtspleging.

§ 3. Potpourri II: wijzigingen in de totstandkoming van de minnelijke schikking

16. In de huidige stand van de wetgeving kan een voorstel tot minnelijke schikking niet alleen worden gedaan gedurende het opsporingsonderzoek, doch ook wanneer de onderzoeksrechter met een onderzoek is gelast of wanneer de zaak reeds bij de strafrechter aanhangig is gemaakt. Echter mag er nog geen eindvonnis of eindarrest in strafzaken zijn gewezen.

Deze laatste bepaling, die werd ingevoegd door de Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie²¹ (de zogenaamde Potpourri II-Wet) vervangt de vroegere formulering, die stelde dat een minnelijke schikking mogelijk was zolang er nog geen vonnis of arrest was uitgesproken dat kracht van gewijsde had gekregen. Aldus kon een minnelijke schikking worden afgesloten na een vonnis of arrest, zelfs gewezen in hoger beroep²². De wetgever heeft geoordeeld dat de mogelijkheid om na een

²⁰ GwH 28 februari 2013, nr. 20/2013, A.GrwH 2013, 369, BS 27 maart 2013, 19442, NJW 2013, 445, NC 2013, 238, Rev.dr.pén. 2014, 83, met noot F. VANDEVENNE, RW 2012-13, 1199, RW 2013-14, 99, met noot J.T., Soc.Kron. 2013, 497, met noot H. FUNCK, TVW 2013, 199.

²¹ BS 19 februari 2016.

²² Indien tegen dit vonnis of arrest cassatieberoep was aangetekend: recent nog oordeelde het Hof van Cassatie meermalen dat wanneer sinds het instellen van een cassatieberoep, door het openbaar ministerie bij de feitenrechter, met naleving van de in artikel 216bis, § 1, eerste lid Sv. bepaalde voorwaarden, aan de eiser in cassatie een minnelijke schikking werd voorgesteld, welke door hem werd aanvaard en nageleefd, het Hof, op vordering van de

eindvonnis of eindarrest in strafzaken (los van het al dan niet verkregen zijn van kracht van gewijsde) nog een minnelijke schikking af te sluiten het rechtsgevoel kan aantasten, omdat de indruk kon worden gewekt dat een veroordeelde door middel van de minnelijke schikking een door de strafrechter uitgesproken veroordeling kon ‘afkopen’²³. Dit zou tot een gevoel van rechtsongelijkheid kunnen leiden.

Deze bepaling wijzigt echter niets aan de vaststelling dat het mogelijk is om, nadat de strafvordering is opgestart, tot een minnelijke schikking te komen, dus ook nog indien er een vordering tot onderzoek is tussengekomen dan wel de zaak al aanhangig werd gemaakt bij de rechter ten gronde.

17. Indien de minnelijke schikking wordt overwogen lopende het gerechtelijk onderzoek, laat de procureur des Konings zich het dossier meedelen door de onderzoeksrechter die het gerechtelijk onderzoek voert. De onderzoeksrechter kan naar aanleiding van deze mededeling een advies formuleren m.b.t. de stand van het onderzoek. Het is immers niet ondenkbeeldig dat een minnelijke schikking de geplande daden van onderzoek zou doorkruisen, bijvoorbeeld wanneer binnen het gerechtelijk onderzoek daden van onderzoek zullen worden uitgevoerd die nog niet ter kennis van de verdachte, aan wie het aanbod tot minnelijke schikking wordt overwogen, kunnen worden gebracht²⁴. Artikel 216bis, § 2, derde lid Sv. bepaalt namelijk dat de verdachte, wanneer hem lopende het gerechtelijk onderzoek een minnelijke schikking wordt voorgesteld, het recht heeft om inzage te nemen in het strafdossier. Het vergt weinig verbeeldingskracht om in te zien dat dit in een aantal gevallen ongewenste effecten zou hebben die de verdere strafvordering in gevaar zouden kunnen brengen. Dit betekent echter niet dat de onderzoeksrechter zich kan verzetten tegen een minnelijke schikking in een gerechtelijk onderzoek. Gelet op de begripsomschrijving van de minnelijke schikking komt de beslissing tot het al dan niet voorstellen van een minnelijke schikking louter toe aan de procureur des Konings.

18. In elk geval zal minstens een akkoord dienen voor te liggen waarbij de verdachte of beklaagde erkent aansprakelijk te zijn voor de schadelijke gevolgen ontstaan ten gevolge het misdrijf waarvoor een minnelijke schikking wordt afgesloten. Uit deze formulering volgt dat een akkoord aangaande de omvang van deze schade niet vereist is. Immers zou, indien de wetgever had vereist dat een akkoord aangaande de omvang (en dus vergoeding) van de schade noodzakelijk was vooraleer te kunnen overgaan tot minnelijke schikking, de deur worden opengezet voor misbruiken door slachtoffers. Een slachtoffer zou in dergelijke hypothese, louter door middel van het stellen van een niet met de werkelijkheid overeenkomende schadevergoeding, de mogelijkheid tot minnelijke schikking voor een verdachte of beklaagde

procureur-generaal en bij toepassing van artikel 216bis, § 2, tiende lid Sv. dient vast te stellen dat de strafvordering tegen de eiser is vervallen zodat zijn cassatieberoep geen bestaansreden meer heeft. Zie Cass. 9 september 2015, AR P.14.1762.F; Cass. 25 november 2015, AR P.15.0749.F; Cass. 9 februari 2016, AR P.15.0833.N.

²³ Wetsontwerp houdende wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl.St.* Kamer 2015-2016, nr. 54-1418/001, 101.

²⁴ K. LAMMENS, ‘De verruimde minnelijke schikking van artikel 216bis Sv. in fiscale zaken’, *RW* 2012-13, 1247.

aansluiten, wat de intenties van de procureur des Konings kan doorkruisen en de beslissingsbevoegdheid *de facto* bij het slachtoffer legt.

19. Aangezien een minnelijke schikking het verval van de strafvordering tot gevolg heeft, dient de procureur des Konings precies te bepalen op welke feiten, die hij dient te omschreven in tijd en ruimte, de betaling van de geldsom betrekking zal hebben²⁵. Deze omschrijving komt neer op een kwalificatie zoals zij ook gebeurt n.a.v. de dagvaarding voor de strafrechter. De procureur des Konings zal dus pas kunnen overgaan tot het voorstellen van een minnelijke schikking wanneer het onderzoek zodanig gevorderd is dat er reeds een dagvaarding of eindvordering zou kunnen worden opgemaakt, minstens voldoende duidelijk blijkt uit het onderzoek welke feiten t.a.v. de verdachte kunnen worden weerhouden²⁶.

Het belang van deze bepalingen kan niet worden onderschat, daar het verval van de strafvordering tot gevolg heeft dat de verdachte of beklaagde niet meer zal kunnen worden vervolgd voor de feiten waarvoor een minnelijke schikking werd afgesloten. Indien de omschrijving in tijd en ruimte aldus onvoldoende zorgvuldig zou gebeuren, bestaat de mogelijkheid dat onduidelijkheid wordt gecreëerd t.a.v. zowel de verdachte of beklaagde als de procureur des Konings zelf m.b.t. de feiten die nog in aanmerking komen voor verdere strafvordering.

Los van het belang van voormelde bepalingen voor de gevolgen van de minnelijke schikking zelf, heeft de onregelmatigheid van een voorstel tot minnelijke schikking, dat door de verdachte niet wordt aanvaard, geen invloed op de regelmatigheid van de daarop volgende strafvordering²⁷.

Ten gevolge de verplichting voor de procureur des Konings om de feiten waarop de minnelijke schikking betrekking zal hebben, nauwkeurig te omschrijven in tijd en ruimte, kan er geen discussie over bestaan dat de minnelijke schikking voor een bepaald feit niet tot gevolg heeft dat de strafvordering ten aanzien van een ander feit ook komt te vervallen, zelfs indien het samenhangende feiten zou betreffen of indien de feiten in eenzelfde proces-verbaal zouden zijn vastgesteld²⁸. De procureur des Konings heeft aldus de mogelijkheid om naar aanleiding van een vaststelling van verschillende misdrijven op hetzelfde moment, bijv. in de context van het wegverkeer, voor één of meerdere van deze misdrijven een minnelijke schikking voor te stellen, terwijl de overige misdrijven verder worden vervolgd en aldus tot een veroordeling van de verdachte kunnen leiden.

Voorgaande redenering werd door het Hof van Cassatie bevestigd in het geval de strafrechter een beklaagde veroordeelt wegens sturen in staat van dronkenschap terwijl tegen dezelfde persoon

²⁵ artikel 216bis, § 1, tweede lid en § 2, vierde lid Sv.

²⁶ K. LAMMENS, 'De verruimde minnelijke schikking van artikel 216bis Sv. in fiscale zaken', *RW* 2012-13, 1247.

²⁷ Cass. 15 februari 2000, *Arr.Cass.* 2000, 418; *Bull.* 2000, 413.

²⁸ Cass. 30 september 1987, *Arr. Cass.* 1987-88, 140, *Pas.* 1988, 132, *Bull.* 1988, 132, *Verkeersrecht* 1988,42, met noot; Cass. 3 december 2002, *Pas.* 2002, 2335.

wegens een (ander) feit van openbare dronkenschap de strafvordering ingevolge een minnelijke schikking was vervallen²⁹.

20. Aangezien een minnelijke schikking nog mogelijk is wanneer de procureur des Konings (of het slachtoffer) de zaak aanhangig heeft gemaakt bij de strafrechter, moet worden vastgesteld dat de bevoegdheid van de procureur des Konings om te oordelen aangaande de strafvordering verder gaat dan de beslissing aangaande de afsluiting van het vooronderzoek.

Om te voorkomen dat de procureur des Konings zonder meer beslissingen zou kunnen nemen in zaken waarover hij zelf heeft gemeend dat ze aan het oordeel van de strafrechter dienen te worden voorgelegd (en die dus al aanhangig zijn gemaakt bij de strafrechter), heeft de wetgever bepaald dat, wanneer een minnelijke schikking is uitgevoerd in dergelijke zaken, daarvan zonder verwijl officieel bericht dient te worden gegeven aan de gevatte rechtbank of, in geval van voorrecht van rechtsmacht, het Hof van Beroep. Artikel 216*bis*, § 2, negende lid bepaalt dat deze kennisgeving in voorkomend geval dient te gebeuren aan het Hof van Cassatie, doch deze bepaling lijkt, sinds de wetwijziging van 5 februari 2016, overbodig, aangezien een minnelijke schikking niet meer mogelijk is indien reeds een eindvonnis of eindarrest is tussengekomen, los van de vraag of dit vonnis of arrest reeds in kracht van gewijsde is getreden.

In de huidige stand van de wetgeving bepaalt artikel 216*bis*, § 2 Sv. dat de strafrechter, aan wie kennis wordt gegeven van de uitvoering van een minnelijke schikking, het verval van de strafvordering dient vast te stellen. Hierbij dient de strafrechter na te gaan of voldaan is aan de toepassingsvoorwaarden voor de totstandkoming van de minnelijke schikking, of de verdachte de voorgestelde minnelijke schikking heeft aanvaard en nageleefd en of voldaan is aan de vergoedingsplicht ten aanzien van het slachtoffer en/of de fiscale en sociale administraties.

Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de Minister van Justitie meende dat de bepaling die voorzag dat de strafrechter, indien een minnelijke schikking was tot stand gekomen in een onderzoek dat reeds bij hem aanhangig werd gemaakt, louter diende na te gaan of de verdachte het voorstel had aanvaard en nageleefd, afbreuk kon doen aan het grondwettelijk beginsel dat de rechter onafhankelijk moet zijn (artikel 151 GW)³⁰.

Derhalve werd voorgesteld de bevoegdheid van de rechter “te herstellen”, door te bepalen dat de rechter moet nagaan of voldaan is aan de formele toepassingsvoorwaarden van de minnelijke schikking, vooraleer hij het verval van de strafvordering ten aanzien van de beklaagde vaststelt. De Minister beklemtoonde dat die controle louter betrekking kan hebben op de formele voorwaarden en het dus geen opportunitéitscontrole (naar de wenselijkheid dan wel evenredigheid van de minnelijke schikking) kan betreffen. Ook stelde hij dat het geenszins om

²⁹ Cass. 25 november 1987, *Arr. Cass.* 1987-88, 394, *Bull.* 1988, 368, *JT* 1988, 207; *Pas.* 1988, 368; *Rev.dr.pén.* 1988, 19.

³⁰ Verslag namens de Commissie voor de Justitie, bij het wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 216*bis* en 216*ter* van het Wetboek van Strafvordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, *Parl.St.* Kamer 2010-2011, nr. 53-1344/003, 4.

een “*grondige controle*” zou kunnen gaan. Gelet op deze beperkte aanpassing, kon de vraag worden gesteld of op deze manier de bevoegdheid van de strafrechter niet nog steeds te sterk werd aangetast, nu hem de mogelijkheid werd ontnomen om, in een onderzoek dat reeds bij hem aanhangig werd gemaakt, een oordeel te vellen over de opportuniteit van de minnelijke schikking. In de huidige stand van de wetgeving is het immers mogelijk dat de strafrechter, die overtuigd kan zijn van de onschuld van een verdachte, toch het verval van de strafvordering ten gevolge minnelijke schikking dient vast te stellen, omdat aan alle formele toepassingsvoorwaarden is voldaan.

21. Het Grondwettelijk Hof heeft inmiddels geoordeeld dat artikel 216bis, § 2 Sv. een schending van de Grondwet vormt in zoverre het aan het openbaar ministerie machtigt om via een minnelijke schikking in strafzaken een einde te maken aan de strafvordering nadat de strafvordering is ingesteld, zonder dat een daadwerkelijke rechterlijke controle bestaat³¹.

Deze vaststelling geldt enerzijds in zoverre artikel 216bis, § 2 Sv. het openbaar ministerie machtigt om via een minnelijke schikking in strafzaken een einde te maken aan de strafvordering terwijl het dossier bij een onderzoeksrechter aanhangig is gemaakt, zonder dat een daadwerkelijke rechterlijke controle op dat voorstel tot minnelijke schikking bestaat. Ongeacht het resultaat van het gerechtelijk onderzoek beslist het onderzoeksgerecht over het gevolg dat moet worden gegeven aan de strafvordering, zodra die op gang is gebracht³². Het Grondwettelijk Hof stelt dat het recht op een eerlijk proces en de daaraan inherente onafhankelijkheid van de onderzoeksrechter vereisen dat aan de strafvordering maar een einde kan worden gemaakt via een minnelijke schikking in strafzaken op voorwaarde dat de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling bij de regeling van de rechtspleging, een toezicht kan uitoefenen op de voorgenomen minnelijke schikking. Dat toezicht kan slechts als een daadwerkelijke rechterlijke controle worden beschouwd indien de beslissing inzake de minnelijke schikking wordt gemotiveerd.

Anderzijds geldt deze vaststelling eveneens in zoverre art. 216bis, §2 Sv., nadat de strafvordering is ingesteld, een minnelijke schikking mogelijk maakt zolang geen eindvonnis of eindarrest werd gewezen en in zoverre het de rol van de bevoegde rechter beperkt tot het vaststellen van het verval van de strafvordering “*na te hebben nagegaan of voldaan is aan de formele toepassingsvoorwaarden van artikel 216bis, § 1, eerste lid Sv. of de dader de voorgestelde minnelijke schikking heeft aanvaard en nageleefd, en het slachtoffer en de fiscale of sociale administratie werden vergoed overeenkomstig artikel 216bis, § 4 en § 6, tweede lid Sv.*”. Zodra de feiten aan de strafrechter zijn voorgelegd, kan de weerslag van een minnelijke schikking op de onafhankelijkheid van die rechter, aan wie in beginsel een oordeel over de gegrondheid van de

³¹ GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016, BS 1 juli 2016, 40548, *Juristenkrant* 2016, afl. 331, 1 en 3, met noot X., *JLMB* 2016, 1838, met noot O. MICHIELS, *RW* 2016-17, 40. Zie A. BAILLEUX, “Afwezigheid daadwerkelijke rechterlijke controle bij minnelijke schikking levert ongrondwettigheid op”, *NJW* 2016, 678-679.

³² Artikelen 128 tot 130 en 135 Sv.

ingestelde vervolging toekomt, derhalve enkel bestaanbaar zijn met het recht op een eerlijk proces en met de daaraan inherente onafhankelijkheid van de rechter op voorwaarde dat de verdachte handelt uit vrije wil en met voldoende kennis van zaken over de inhoud en de gevolgen van een akkoord met het openbaar ministerie, en op voorwaarde dat de bevoegde rechter een volwaardig toezicht kan uitoefenen, zowel wat de proportionaliteit van de voorgenomen minnelijke schikking betreft als wat de wettigheid ervan betreft, inzonderheid de inachtneming van de wettelijke voorwaarden van de minnelijke schikking, de bindende richtlijnen van het strafrechtelijk beleid en in voorkomend geval de wetten die de beoordelingsbevoegdheid van het openbaar ministerie in bepaalde gevallen beperken. Dat toezicht kan slechts als een daadwerkelijke rechterlijke controle worden beschouwd indien de beslissing inzake de minnelijke schikking wordt gemotiveerd.

Aldus oordeelt het Hof duidelijk dat de huidige regeling, waarbij inzake een minnelijke schikking na het instellen van de strafvordering de bevoegde rechter (onderzoeksgerecht of rechter ten gronde) enkel kan nagaan of voldaan is aan de formele toepassingsvoorwaarden van artikel 216bis § 1, eerste lid Sv., of de dader de voorgestelde minnelijke schikking heeft aanvaard en nageleefd en het slachtoffer en de fiscale of sociale administratie werden vergoed overeenkomstig artikel 216bis, § 4 en § 6, tweede lid Sv., ongrondwettig is. Er dient in dat geval immers voorzien te worden in een daadwerkelijke rechterlijke controle op de minnelijke schikking.

§ 4. Het bedrag van de te betalen geldsom

22. Om te voorkomen dat een verdachte, geconfronteerd met een voorstel tot minnelijke schikking, zou opteren het ‘risico’ te nemen om te worden veroordeeld en dus niet in te gaan op het voorstel tot minnelijke schikking, dient het bedrag van de naar aanleiding van de minnelijke schikking te betalen geldsom te worden begrensd. Logischerwijs heeft de wetgever geopteerd om het maximumbedrag van de minnelijke schikking gelijk te stellen aan het maximumbedrag van de geldboete die de strafwet voorziet voor het feit waarvoor de minnelijke schikking wordt voorgesteld. Een hoger te betalen bedrag zou het voorstel tot minnelijke schikking een groot gedeelte van de kans op slagen ontnemen, omdat in dat geval de verdachte, op het vlak van de op te leggen geldboete, niet kan geconfronteerd worden met een beslissing van de strafrechter die hem financieel meer treft dan het bedrag te betalen in het kader van de minnelijke schikking. Bovendien bepaalde de wetgever met de Wet van 14 april 2011 tot wijziging van de artikelen 216bis en 216ter van het Wetboek van Strafvordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek dat het bedrag van de minnelijke schikking in verhouding dient te staan tot de zwaarte van het misdrijf waarvoor de minnelijke schikking wordt voorgesteld. Voor de inbreuken bedoeld in het Sociaal Strafwetboek mag de geldsom die dient te worden betaald in het kader van de minnelijke schikking niet lager zijn dan 40 % van de minimabedragen van de administratieve geldboete, in voorkomend geval en conform het sociaal

strafrecht vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, kandidaat-werknemers, zelfstandigen, stagiairs of kinderen.

23. Onder deze maximumgrens bepaalt de procureur des Konings vrij het bedrag van de in het kader van de minnelijke schikking te betalen geldsom. Bovendien bepaalt hij tevens op welke wijze en binnen welke termijn dit bedrag dient te worden betaald. Artikel 216*bis*, § 1, tweede lid Sv. bepaalt dat deze termijn ten minste vijftien dagen bedraagt en ten hoogste drie maanden. Ingeval bijzondere omstandigheden het wettigen kan deze termijn worden verlengd³³. De wet voorziet echter niet welke omstandigheden als “*bijzonder*” dienen te worden aangemerkt, maar er kan worden aangenomen dat de precaire financiële toestand van de verdachte een omstandigheid kan zijn die de verlenging van de betalingstermijn boven drie maanden wettigt. In geval van akkoord van de verdachte of beklaagde kan de minimumbetalingstermijn van vijftien dagen worden verkort. Het ligt echter niet voor de hand voorbeelden te geven waarin een verdachte of beklaagde akkoord zou gaan met een verkorting van de termijn, tenzij in het uitzonderlijke geval waarbij in een periode van minder dan vijftien dagen na het voorstel tot minnelijke schikking een eindvonnis of eindarrest wordt verwacht dat de minnelijke schikking onmogelijk zou maken.

In dit kader moet worden gewezen op de rechtspraak van het Hof van Cassatie die stelt dat een voorstel tot minnelijke schikking aan een verdachte of beklaagde de verjaring van de strafvordering niet schorst³⁴. Aldus zal het de procureur des Konings er op dienen toe te zien dat de termijn die hij vooropstelt binnen dewelke het voorstel dient te worden aanvaard, niet van die aard is dat hij de verjaring van de strafvordering in het gedrang brengt.

Tot voor de inwerkingtreding van de Wet van 14 april 2011 houdende diverse bepalingen betroffen het voorstel tot minnelijke schikking evenals de eventueel daarop volgende gemotiveerde weigering door de verdachte hierop in te gaan (door het niet-betalen van de voorgestelde geldsom binnen de door het Openbaar Ministerie vooropgestelde termijn, waarbij de verdachte de reden opgeeft waarom hij niet overgaat tot deze betaling) volgens het Hof van Cassatie geen daden van vervolging of onderzoek³⁵. Deze rechtspraak was vatbaar voor discussie, nu een voorstel tot minnelijke schikking kan worden gekwalificeerd als een daad van vervolging, aangezien de vervolgende overheid een beslissing neemt aangaande het verdere verloop van het onderzoek (het vooronderzoek dan wel het onderzoek ten gronde), ten gevolge waarvan in geval van akkoord door de verdachte een einde komt aan de strafvordering. Immers oordeelde het Hof van Cassatie wél dat het stuk waarbij een politiecommissaris aan de bevoegde procureur des Konings als gevolg van een herinneringsbrief van deze procureur, strekkende tot spoedige uitvoering van een verhoor van een verdachte, meldt dat het proces-verbaal van bedoelde daad van onderzoek reeds aan de procureur des Konings was toegezonden een oorzaak van stuiting

³³ Het openbaar ministerie kan het voorstel van de minnelijke schikking dat tijdens het opsporingsonderzoek werd geformuleerd, na termijnverlenging behouden in de fase van het vonnisgerecht. Zie Luik 21 november 2013, *JLMB* 2014, 429.

³⁴ Cass. 12 mei 1969, *Arr. Cass.* 1969, 907, *Pas.* 1969, 840.

³⁵ Cass. 19 februari 1992, *Arr. Cass.* 1991-92, 577, *Bull.* 1992, 544, *Pas.* 1992, 544.

van de verjaring betreft³⁶. Hetzelfde werd geoordeeld aangaande het loutere verzoek van het Openbaar Ministerie om een uittreksel uit het strafregister van de beklaagde te verkrijgen: ook dit betreft een daad van onderzoek of vervolging, met stuitende werking tot gevolg³⁷. Nochtans lijken deze daden van onderzoek en vervolging wat betreft de finaliteit weinig te verschillen van een voorstel tot minnelijke schikking. Er wordt in beide voorbeelden geen daad van onderzoek zelf gesteld, doch het betreft louter geschreven stukken waarbij de procureur des Konings communiceert aangaande het onderzoek.

Met de Wet van 14 april 2011 houdende diverse bepalingen werd een derde lid ingevoegd bij artikel 216*bis*, § 1 Sv., dat bepaalt dat het voorstel tot minnelijke schikking en de beslissing tot verlenging van de aanvaardingstermijn de verjaring van de strafvordering stuiten. Aldus werd voornoemde ongerijmdheid door de wetgever eenduidig opgelost.

Afdeling 3. De bemiddeling in strafzaken

§ 1. Afbakening van het begrip ‘bemiddeling in strafzaken’

24. Een tweede vorm van buitengerechtelijke afhandeling door middel van consensuele justitie in het Belgisch strafprocesrecht betreft de bemiddeling in strafzaken. Deze rechtsfiguur, voorzien in artikel 216*ter* Sv., werd ingevoerd bij Wet van 10 februari 1994 houdende regeling van een procedure voor de bemiddeling in strafzaken³⁸. Naast de invoering van de figuur bemiddeling in strafzaken³⁹, verving deze wet ook het opschrift van hoofdstuk III in boek II, titel I van het Wetboek van Strafvordering, dat tot op heden de artikelen 216*bis* Sv. (minnelijke schikking) en 216*ter* Sv. (bemiddeling in strafzaken) omvat, door het opschrift “*Bepalingen betreffende het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven onder bepaalde voorwaarden*”. De parlementaire voorbereiding van de Wet van 10 februari 1994 houdende regeling van een procedure voor de bemiddeling in strafzaken leert dat deze rechtsfiguur is ingegeven vanuit de bezorgdheid om kleine vormen van criminaliteit snel te berechten, zoals voorzien in het regeerakkoord van 9 maart 1992⁴⁰.

³⁶ Cass. 18 november 1975, *Arr. Cass.* 1975-76, 356.

³⁷ Cass. 23 december 1986, *Arr. Cass.* 1986-87, 377, *Pas.* 1987, 349.

³⁸ BS 27 april 1994. Voor een uitgebreide commentaar zie V. DE SOUTER, “Strafbemiddeling. De Wet van 10 februari 1994”, *Jura Falconis* 1996-97, 511-540. Over de afbakening van het begrip zie A. DE NAUW, “Dienstverlening, bemiddeling, transactie en snelrecht: over de samenhang der dingen”, *Panopticon* 1996, 437-472.

³⁹ De bemiddeling in strafzaken dient te worden onderscheiden van de herstelbemiddeling, zoals voorzien door de artikelen 553 e.v. Sv. Deze herstelbemiddeling leidt niet tot verval van de strafvordering. Zie Cass. 19 november 2008, *JLMB* 2009, 645, *NC* 2010, 117, met noot S. VERHELST, *Pas.* 2008, 2611, *Rev.dr.pén.* 2009, 350; S. VANDROMME, “En iedereen gaf elkaar de hand... De introductie van de herstelbemiddeling in het Wetboek van Strafvordering”, *RW* 2005-06, 1361-1370. In het geval van herstelbemiddeling kan het initiatief immers uitgaan van de partijen of één van hen (A. LEMONNE, “Evolution récente dans le champ de la médiation en matière pénale: entre idéalisme et pragmatisme”, *Rev.dr.pén.* 2007, 161-162).

⁴⁰ Verslag namens de Commissie voor de Justitie, bij het wetsontwerp houdende regeling van een procedure voor de bemiddeling in strafzaken, *Parl.St.* Kamer 1992-1993, nr. 48-1128/003, p. 2.

De Minister van Justitie merkte bij deze parlementaire voorbereiding op dat bepaalde vormen van criminaliteit onbelangrijk kunnen lijken wanneer zij geen repetitief karakter vertonen, doch wanneer deze delinquente gedragingen zich herhalen, omdat er geen sociale reactie was of door de dader werd waargenomen, toch sociale onrust kunnen veroorzaken. Uit het gevoel van straffeloosheid voor de dader enerzijds en de machteloosheid van het slachtoffer anderzijds zou een gevoel van scepticisme ten opzichte van het recht ontstaan. Met het wetsontwerp houdende regeling voor een procedure voor de bemiddeling in strafzaken wenste de Minister tegemoet te komen aan de vraag van de gerechtelijke overheden om sneller en demonstratiever op te treden om aldus bij te dragen tot de regulering van het maatschappelijk leven en het herwonnen vertrouwen van de burger in de gerechtelijke instellingen. De wetgever heeft verkozen om, in plaats van volledig te vernieuwen volgens regels en principes die onbekend zijn in het Belgische strafprocesrecht, de bemiddeling in strafzaken in te passen in het heersende spectrum van rechtsfiguren en te laten uitvoeren door de bekende actoren in het strafproces. Er kan reeds worden opgemerkt dat het de bedoeling is geweest dat de bemiddeling in strafzaken kort na het misdrijf wordt toegepast, waarbij de Minister van Justitie preciseerde dat dit diende geïnterpreteerd te worden als onmiddellijk na het plegen van het misdrijf. Dientengevolge kan de bemiddeling in strafzaken slechts worden toegepast met betrekking tot die misdrijven, waarover onmiddellijk na de registratie ervan door de procureur des Konings een beslissing kan worden genomen. In die optiek lijkt in de gevallen waarin een vergaand vooronderzoek noodzakelijk is, bemiddeling *a priori* uitgesloten te zijn.

25. Uit de lezing van artikel 216ter Sv. blijkt dat bemiddeling in strafzaken een reeks van mogelijkheden beslaat die allen de buitengerechtelijke afhandeling van een misdrijf tot doel hebben.

Zo bepaalt artikel 216ter, § 1, eerste lid Sv. dat de procureur des Konings de verdachte van een misdrijf kan oproepen en hem verzoeken de door het misdrijf veroorzaakte schade te vergoeden of te herstellen en het bewijs hiervan voor te leggen. In voorkomend geval zal de procureur des Konings ook het slachtoffer oproepen en bemiddelen over de schadevergoeding en de regeling ervan.

Artikel 216ter, § 1, tweede lid Sv. stelt dat indien de verdachte van een misdrijf zich voor het misdrijf op een ziekteverschijnsel beroept of op een drank- of drugsverslaving, de procureur des Konings hem kan verzoeken een geneeskundige behandeling of iedere andere passende therapie te volgen en hiervan op geregelde tijdstippen het bewijs te leveren gedurende een termijn die zes maanden niet mag overschrijden.

Dienstverlening behoort eveneens tot de mogelijkheden: artikel 216ter, § 1, derde lid Sv. bepaalt dat de procureur des Konings de verdachte van een misdrijf kan verzoeken in te stemmen met de uitvoering van een dienstverlening van ten hoogste 120 uren binnen een door de procureur des Konings bepaalde termijn van minimum één en maximaal zes maanden. Deze vorm van bemiddeling in strafzaken werd opnieuw ingevoerd met de Wet van 22 juni 2005 tot wijziging

van artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering, teneinde de dienstverlening opnieuw in te voeren in het kader van de bemiddeling in strafzaken⁴¹. Immers had de wetgever met de invoering van de werkstraf als autonome straf bij Wet van 17 april 2002⁴² de dienstverlening als vorm van bemiddeling in strafzaken uit het Wetboek van Strafvordering gehaald, gelet op het feit dat de werkstraf bij voormelde wet als straf werd voorzien. Deze onmogelijkheid om in het kader van een bemiddelingsprocedure in strafzaken over te gaan tot het uitvoeren van een of andere vorm van dienstverlening, raakte volgens de wetgever echter teveel aan het wezen van de figuur van de bemiddeling in strafzaken zelf⁴³. Er kan immers niet worden ontkend dat de dienstverlening in het kader van de strafbemiddeling vaak de meest geschikte manier is om ten opzichte van de maatschappij herstelgericht te handelen.

Eveneens voorziet artikel 216ter, § 1, derde lid Sv. de mogelijkheid dat de procureur des Konings de verdachte van een misdrijf kan verzoeken in te stemmen met het volgen van een opleiding, die net als de dienstverlening een duur van ten hoogste 120 uren kan kennen en dient te worden uitgevoerd binnen een vooraf bepaalde termijn van minimum één en maximaal zes maanden.

26. Aldus is duidelijk dat de term ‘bemiddeling in strafzaken’ vele ladingen dekt⁴⁴. Echter hebben al deze vormen van bemiddeling in strafzaken gemeen dat de strafvordering vervalt wanneer de verdachte voldaan heeft aan alle door hem aanvaarde voorwaarden. Zowel een vordering tot onderzoek als dagvaarding voor het vonnisgerecht worden dientengevolge onmogelijk, ook indien ze zouden uitgaan van het slachtoffer dat zich burgerlijke partij wenst te stellen. De gelijkenis met de minnelijke schikking is dan ook duidelijk, aangezien louter de prestatie door de verdachte verschillend is (meer bepaald het verrichten van een prestatie tegenover het betalen van een geldsom). Tevens kan een blanco uittreksel uit het strafregister worden afgeleverd na verval van de strafvordering ten gevolge bemiddeling in strafzaken.

De bemiddeling in strafzaken is aldan geen seponering van het onderzoek, maar een alternatief voor de vervolging in die dossiers waar vervolging om welke reden dan ook niet opportuun is, doch wel mogelijk⁴⁵.

Deze bijdrage zal de bemiddeling in strafzaken minder omvangrijk behandelen, nu de recente wijzigingen aan deze rechtsfiguur weinig omvangrijk zijn.

⁴¹ BS 27 juli 2005.

⁴² Wat van 17 april 2002 tot invoering van de werkstraf als autonome straf in correctionele zaken en in politiezaken, BS 7 mei 2002.

⁴³ Verslag namens de Commissie voor de Justitie, bij het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering, teneinde de afschaffing te voorkomen van de dienstverlening in het kader van de bemiddeling in strafzaken, *Parl.St.* Kamer 1992-1993, nr. 48-1128/003.

⁴⁴ Zo is het zelfs mogelijk dat een verdachte in het kader van een bemiddeling in strafzaken o.m. een minnelijke schikking dient te betalen. Wanneer op dat moment enkel de minnelijke schikking wordt betaald, doch de overige opgelegde maatregelen van de bemiddeling in strafzaken niet worden nageleefd, is er geen sprake van verval van de strafvordering. Zie Gent 26 januari 1998, *RW* 1999-00, 298.

⁴⁵ D. CHICHOYAN, “Médiation pénale et médiation réparatrice”, in X (ed.), *Postal Memorialis*, Mechelen, Kluwer, 2010, losbl., 7.

§ 2. Toepassingsvoorwaarden artikel 216ter Sv.

27. Artikel 216ter, § 1, eerste lid Sv. bepaalt dat de procureur des Konings de dader van een misdrijf kan oproepen en, voor zover het feit niet van die aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf, hem verzoeken de door het misdrijf veroorzaakte schade te vergoeden of te herstellen en hem het bewijs hiervan voor te leggen. Ook voor de andere vormen van bemiddeling geldt dezelfde drempelstraf.

De formulering zoals zij werd voorzien in artikel 216ter Sv. heeft tot gevolg dat de straf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf dient te worden vergeleken met de straf die de procureur des Konings zou vorderen, indien hij de zaak voor de strafrechter zou brengen. Er wordt dus niet verwezen naar de straf die in de Strafwet of de bijzondere wetten op het betrokken misdrijf is gesteld, maar wel naar de concrete straf die, in de visie van de procureur des Konings, zou dienen te worden opgelegd. Ook hier kan aldus de vergelijking met de minnelijke schikking worden gemaakt en kan tot de vaststelling worden gekomen dat een groot aantal misdrijven in aanmerking komt voor bemiddeling in strafzaken: een misdaad waarop de strafwet een opsluiting van vijftien tot twintig jaar voorziet (bijv. brandstichting in een gebouw waarbij de dader moest vermoeden dat zich aldaar op het ogenblik van de brand een of meer personen bevonden (artikel 510 Sw.) kan mogelijks door middel van bemiddeling in strafzaken buitengerechtelijk worden afgehandeld. Er kan worden opgemerkt dat de reeds aangehaalde bedoeling van de wetgever, meer bepaald de bemiddeling in strafzaken alleen toe te staan in de gevallen waarin een uitgebreid opsporingsonderzoek niet aan de orde is, niet helemaal gevat wordt door de ingevoerde drempelstraf. Bovendien worden ook andere misdrijven dan diegene die onder de noemer “*onbelangrijke criminaliteit*” zouden kunnen worden geschaard, gevat door de bepalingen zoals voorzien in artikel 216ter Sv.

Deze voorwaarde heeft tot gevolg dat de procureur des Konings een duidelijk standpunt zal dienen in te nemen aangaande de straf die hij zou vorderen voor het misdrijf, indien het zou worden gedagvaard. De procureur des Konings kan deze taak niet licht nemen, nu hij, indien het voorstel tot bemiddeling in strafzaken niet tot een verval van de strafvordering zou leiden, in de praktijk na dagvaarding voor de strafrechter geen hogere straf zal kunnen vorderen⁴⁶.

Het is tevens duidelijk dat sinds de Wet van 14 april 2011 houdende diverse bepalingen, die het toepassingsgebied van de minnelijke schikking fors uitbreidde, de minnelijke schikking en de bemiddeling in strafzaken twee rechtsfiguren zijn die in veel gelijkaardige situaties kunnen worden toegepast. Het zal aan de procureur des Konings zijn om in voorkomend geval een keuze te maken tussen beide vormen en dit afhankelijk van bijvoorbeeld de persoonlijkheid van de verdachte, de omstandigheden die tot het plegen van het misdrijf hebben geleid, de financiële

⁴⁶ G. DEMANET, “La médiation pénale”, *Rev. Dr. Pén.* 1995, 903.

mogelijkheden van de verdachte, ... Zo lijkt het meer aangewezen om, in geval een misdrijf (al dan niet onder meer) het gevolg is van een drank- of drugsverslaving, een bemiddeling ex artikel 216ter, § 1, tweede lid Sv. voor te stellen indien de procureur des Konings van oordeel is dat een passende therapie kan leiden tot het voorkomen van recidive in hoofde van de verdachte, daar waar een minnelijke schikking in voorliggend geval weinig uitzicht op verbetering van de situatie van de verdachte biedt.

28. In tegenstelling tot hetgeen werd bepaald aangaande de minnelijke schikking, is een voorstel tot bemiddeling in strafzaken enkel mogelijk indien de strafvordering nog niet is ingesteld. Artikel 216ter, § 5 Sv. bepaalt hiertoe dat het recht van de procureur des Konings om een bemiddeling in strafzaken voor te stellen niet kan worden uitgeoefend wanneer de zaak reeds aanhangig is gemaakt bij de rechtbank of wanneer de onderzoeksrechter is gevorderd teneinde een gerechtelijk onderzoek in te stellen. Waar voor de Wet van 11 juli 2011 tot wijziging van de artikelen 216bis en 216ter van het Wetboek van strafvordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek⁴⁷ in artikel 216ter, § 5 Sv. voor wat betreft de toepassing van de bemiddeling in strafzaken werd verwezen naar de toepassing van de (bij Wet van 14 april 2011 verruimde) minnelijke schikking en de bemiddeling in strafzaken dus ook mogelijk werd ingeval de strafvordering reeds aanhangig was gemaakt, werd met de Wet van 11 juli 2011 beslist om het toepassingsgebied van de bemiddeling in strafzaken blijvend te beperken tot zaken die zich nog in de fase van het opsporingsonderzoek bevinden.

§ 3. De totstandkoming van de bemiddeling in strafzaken

29. Uit de aanhef van artikel 216ter, § 1 Sv. blijkt dat de procureur des Konings de verdachte aan wie een bemiddeling zal worden voorgesteld, dient op te roepen. Artikel 216ter, § 6 Sv. bepaalt dat de persoonlijke aanwezigheid van de verdachte noodzakelijk is. Het is onvoldoende dat de verdachte zich laat vertegenwoordigen door een advocaat⁴⁸. Het ligt voor de hand dat, ten gevolge de voorwaarden die kunnen worden voorgesteld, de procureur des Konings de bereidheid van de verdachte zelf om deze voorwaarden tot een goed einde te brengen, moet kunnen inschatten. Een andere manier van handelen, door bijvoorbeeld schriftelijk de seponering voor te stellen wanneer de verdachte van een misdrijf aan een bepaalde voorwaarde voldoet, vormt geen bemiddeling in strafzaken. In dat geval is er immers geen sprake van enige oproeping, noch van enig feit waaruit blijkt dat de verdachte er zich toe heeft verbonden een voorwaarde te voldoen⁴⁹. Er kan worden in herinnering gebracht dat het voorstel tot de bemiddeling in strafzaken onherroepelijk vervalft indien wordt overgegaan tot dagvaarding en de strafvordering aldus tegen de verdachte wordt ingesteld.

⁴⁷ BS 1 augustus 2011.

⁴⁸ C. HANOZIN, A. PIERS, B. VAN BOVEN, N. VANEMPTEN en C. VANNESTE, "La loi du 10 février 1994 organisant une procédure de médiation pénale en Belgique, évaluation de sa mise en application", *Rev. dr. pén.* 1997, 613.

⁴⁹ Cass. 30 oktober 2002, *Arr.Cass.* 2002, 2308, *Pas.* 2002, 2064.

Aangaande het slachtoffer bepaalt artikel 216ter, § 1 Sv. dat de procureur des Konings in voorkomend geval ook het slachtoffer oproept en bemiddelt over de schadevergoeding en de regeling ervan. VERSTRAETEN⁵⁰ merkt terecht op dat de oproeping van het slachtoffer geen verplichting betreft en er dus mogelijks een bemiddeling in strafzaken tot stand komt zonder dat het slachtoffer wordt gehoord. Net als de verdachte kan het slachtoffer zich laten bijstaan door een advocaat. In tegenstelling tot de verdachte echter, kan het slachtoffer zich, wanneer het wordt opgeroepen, ook laten vertegenwoordigen door een advocaat, hetgeen niet meer dan logisch is.

In het kader van de bemiddeling in strafzaken kan een aanzienlijke rol zijn weggelegd voor de advocaat van zowel verdachte als – in voorkomend geval – slachtoffer. In veel gevallen zal de advocaat het voorstel tot bemiddeling in strafzaken aan de verdachte dienen toe te lichten, waarbij hij zich echter bewust dient te blijven van de finaliteit van het voorstel. Immers blijkt uit de parlementaire voorbereiding dat expliciet werd aangehaald dat de advocaat aanwezig mag zijn wanneer de dader wordt opgeroepen aangaande een bemiddeling in strafzaken, doch dat hij deze aanwezigheid niet mag gebruiken om de zaak te bepleiten⁵¹.

Afdeling 4. Kritische bedenkingen

30. De rechtsfiguren die gebruik maken van consensuele justitie tussen openbaar ministerie en verdachte en die een verval van de strafvordering tot gevolg hebben, staan open voor een aantal kritische reflecties.

31. Vooreerst lijkt het veelvoud aan misdrijven die in aanmerking komen voor minnelijke schikking dan wel bemiddeling, niet in overeenstemming met de tijdens de parlementaire voorbereidingen van de Wet van 10 februari 1994 houdende regeling van een procedure voor de bemiddeling in strafzaken voorziene categorie van “*onbelangrijke*” misdrijven die toch sociale onrust veroorzaken ten gevolge het repetitief karakter.

De vraag stelt zich of de Wet van 10 februari 1994 houdende regeling van een procedure voor de bemiddeling in strafzaken en de Wet van 11 juli 2011 tot wijziging van de artikelen 216bis en 216ter van het Wetboek van strafvordering en van artikel 7 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek het toepassingsgebied van beide rechtsfiguren niet te ver uitbreiden, los van hetgeen oorspronkelijk was voorzien en kan worden aanvaard binnen een rechtssysteem waarvan het voorleggen van misdrijven aan strafrechter een basiselement vormt.

Indien het immers de bedoeling is om zoveel mogelijk werklast van de strafrechter weg te nemen, zijn er andere mogelijkheden, die minder verregaande gevolgen hebben. Eén voorbeeld is de

⁵⁰ R. VERSTRAETEN, “Actuele knelpunten en ontwikkelingen omtrent de burgerlijke vordering uit een misdrijf”, in *Wie is er bang van het strafrecht?*, XXIVe Postuniversitaire cyclus W. Delva, Gent, Mys & Breesch, 199, 341-342.

⁵¹ Verslag namens de Commissie voor de Justitie, bij het ontwerp van wet houdende regeling van een procedure voor de bemiddeling in strafzaken en het voorstel van wet betreffende de strafrechtelijke schikking, *Parl.St.* Senaat 1992-1993, nr. 652-2, 23.

voorafgaande erkenning van schuld, die sinds de inwerkingtreding van de Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie⁵² mogelijk werd gemaakt en aldus de uit de *common law* bekende *plea bargaining*-techniek invoert in het Belgische rechtssysteem⁵³.

32. Een tweede mogelijkheid is het strafbevel⁵⁴. Deze techniek, zoals in verschillende Europese rechtsstelsels, waaronder het Duitse⁵⁵ en het Franse⁵⁶, toegepast, bestaat eruit dat het openbaar ministerie een zaak aanbrengt bij de strafrechter, doch deze laatste na een schriftelijke en niet-tegensprekelijke procedure in afwezigheid van de verdachte, een strafbevel verleent. Dit kan bijvoorbeeld een geldboete omvatten, doch afhankelijk van de wil van de wetgever kunnen op deze manier ook (uiteraard beperkte) vrijheidsstraffen worden opgelegd. Het strafbevel wordt, nadat het is verleend, betekend aan de verdachte. Enkel in geval deze laatste niet akkoord gaat met de opgelegde straf, zal de normale, tegensprekelijke procedure worden gevolgd. Aldus wordt de straf opgelegd door een strafrechter en niet door een magistraat van het openbaar ministerie en wordt voor het betrokken misdrijf wél een straf uitgesproken, terwijl de werklast voor de strafrechter al bij al beperkt blijft. Er is immers enkel sprake van een volledige strafprocedure indien de verdachte niet akkoord gaat met de inhoud van het strafbevel⁵⁷.

Gelijklopend met de minnelijke schikking is het ontradingseffect dat uitgaat van een strafbevel, waarbij de verdachte van een misdrijf de kans loopt, indien hij de minnelijke schikking dan wel het strafbevel niet aanvaardt een hogere ‘straf’ opgelegd te krijgen dan de geldsom die hij in het kader van de minnelijke schikking diende te betalen dan wel de straf die hem in het kader van het strafbevel werd opgelegd. Bovendien is het logisch dat de zaken die toch voor de strafrechter komen voor een volledige tegensprekelijke behandeling nadat eerst een strafbevel werd verleend, zich inderdaad meer tot betwisting zullen lenen en er een selectie kan worden gemaakt tussen de zaken waarin de verdachte mogelijks met de opgelegde straf zal akkoord gaan enerzijds en de zaken waarin dit eerder niet het geval zal zijn anderzijds.

33. Een tweede bedenking bij de mogelijkheid tot bemiddeling en minnelijke schikking in strafzaken is de vaststelling dat het openbaar ministerie in bepaalde omvangrijke dossiers verkiest

⁵² BS 19 februari 2016.

⁵³ Zie *infra*, r. 36-61. Er kan reeds worden gewezen op de vaststelling dat de voorafgaande erkenning van schuld een vorm van consensueel strafrecht betreft waarbij uiteindelijk aan de dader van een misdrijf, na diens toestemming, een straf wordt opgelegd. Op die manier wordt voorkomen dat de verantwoordelijke voor een misdrijf om welke reden dan ook ‘vrijuit’ gaat en toch een straf krijgt opgelegd, zonder dat de strafrechter de hele zaak aan een onderzoek dient te onderwerpen.

⁵⁴ D. VAN DAELE, “Strafrechtelijke rechtshandhaving in beweging: over decriminalisering, bestuurlijke boete en strafbeschikking”, in *Strafrecht als roeping. Liber amicorum Lieven Dupont*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2005, 617-646.

⁵⁵ § 407 StPO.

⁵⁶ Artikels 495 t.e.m. 495-6 (wanbedrijven) en artikels 524 – 528.2 (overtredingen) Code de procédure pénale français.

⁵⁷ Er moet aan herinnerd worden dat de minnelijke schikking en de bemiddeling ook het (weliswaar voorafgaande) akkoord van de verdachte vereisen. Er wordt bij de figuur van het strafbevel dan ook geen straf opgelegd als de verdachte niet akkoord gaat, hetgeen wijst op het consensueel karakter.

een voorstel tot minnelijke schikking te doen in plaats van de misdrijven, waarvan het nochtans van mening is dat zij bewezen zijn, voor de strafrechter te brengen. De beweegredenen in omvangrijke dossiers zijn legio: men kan vrezen voor de gevolgen van de verjaring, de bewijsverkrijging kan bijzonder kosten- en tijdrovend zijn, enzovoort. In dergelijke gevallen leeft echter de opinie dat verdachten van dergelijke misdrijven om redenen die niets met de feiten zelf te maken hebben, hun straf ‘afkopen’ en zo bijvoorbeeld minstens een voorwaardelijke gevangenisstraf ontlopen, hetgeen uiteraard gevolgen heeft voor de toekomst, niet in het minst gelet op de vaststelling dat nog een blanco strafregister kan worden afgeleverd. Sinds de Wet van 14 april 2011 en zelfs na de Wet van 5 februari 2016 is het immers mogelijk om over te gaan tot minnelijke schikking, zelfs wanneer er reeds gedagvaard is. Het is niet ondenkbeeldig dat een beklaagde, die naar aanleiding van de behandeling van de zaak voor de strafrechter van oordeel is dat zijn kansen op een vrijspraak of een andere ‘verwachte’ beslissing, eerder beperkt lijken, toch nog een minnelijke schikking aangeboden krijgt en aanvaard. Artikel 216bis Sv. blijft deze mogelijkheid immers voorzien. In dergelijke gevallen ligt een zeer grote beslissingsbevoegdheid bij het openbaar ministerie, dat eveneens een afweging zal dienen te maken. De laatste vaststelling geldt niet voor bemiddeling in strafzaken, nu deze buitengerechtelijke afhandeling voorbehouden is voor zaken waarin de strafvordering nog niet aanhangig werd gemaakt. Echter is ook hier het toepassingsgebied zo ruim dat zelfs in zeer complexe dossiers toepassing kan worden gemaakt van de bemiddeling.

Het past hier opnieuw te verwijzen naar de parlementaire voorbereiding bij de Wet van 10 februari 1994 houdende regeling van een procedure voor de bemiddeling in strafzaken, waarbij de Minister van Justitie van mening was dat de bemiddeling in strafzaken bij minder belangrijke misdrijven zou kunnen worden toegepast om het gevoel van straffeloosheid te verminderen. In de praktijk is de bemiddeling in strafzaken echter bij nog meer misdrijven mogelijk dat de minnelijke schikking, aangezien de voorwaarde dat het misdrijf geen zware aantasting van de lichamelijke integriteit mag opleveren, hier niet wordt gesteld.

34. Tot slot is er de vaststelling dat in geval van toepassing van de minnelijke schikking dan wel de bemiddeling in strafzaken, het openbaar ministerie te veel op het terrein van de strafrechter komt⁵⁸. De beslissingsbevoegdheid van het openbaar ministerie wordt in grote mate uitgebreid, aangezien het zelf de beslissing kan nemen die het definitieve einde van de strafvordering tot gevolg heeft⁵⁹. De invoering van een procedure van voorafgaande erkenning van schuld bij Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, toont aan dat de wetgever duidelijk de gekozen weg wenst te blijven bewandelen, door nieuwe en vergaande vormen van overeenkomsten aangaande de strafvordering mogelijk te blijven maken. Nochtans wordt er, wat betreft de bemiddeling en de minnelijke

⁵⁸ Hier kan worden verwezen naar de reeds behandelde figuur van het strafbevel, die een oplossing biedt voor dergelijke bedenking.

⁵⁹ Voor een studie van de bemiddeling in strafzaken vanuit het oogpunt van het openbaar ministerie: zie J. DEVREUX, “La médiation dans le champ pénal – Le point de vue du magistrat du ministère public”, in X., *Une autre justice possible? La médiation dans tous ses états*, Larcier, Brussel, 2015, 87-128.

schikking, van het openbaar ministerie verwacht dat het een overweging maakt die in principe toekomt aan de strafrechter.

Samenhangend met deze laatste overweging dient ervoor te worden gewaarschuwd dat het Belgische rechtssysteem met het ‘importeren’ van deze vormen van consensueel strafrecht, niet tevens de gevaren die dergelijke figuren in zich dragen, overneemt. Een onschuldige verdachte zou, wanneer hij ‘voldoende’ twijfels heeft over de mogelijke beslissing van een rechter ten gronde, ertoe bewogen kunnen worden een minnelijke schikking (of bemiddeling) te aanvaarden, met alle gevolgen van dien (ook ten aanzien van het slachtoffer). Het openbaar ministerie kan dan ook niet enkel uitgaan van het belang dat het dient wanneer het een zaak vervolgt voor de strafrechter, doch ook van het individueel belang van de verdachte, die mogelijk niet bekend is met de gevolgen van een minnelijke schikking. In dit opzicht lijkt het gebruik van een voorstel tot minnelijke schikking, waarin wordt gesteld dat de verdachte zal worden gedagvaard, wanneer het voorstel niet wordt aanvaard, in een aantal gevallen niet aangewezen. Nochtans zijn dergelijke voorstellen een verspreide gewoonte binnen de verschillende parketten.

De aangehaalde bedenkingen zijn allen een gevolg van het feit dat het openbaar ministerie zich als het ware in de plaats van de strafrechter stelt en dus beslissingen kan treffen die dezelfde gevolgen hebben als een beslissing door de strafrechter⁶⁰. Men gaat alsdan precies die beginselen die de openbare orde raken, meer bepaald de beslissingen over de strafvordering, laten afhangen van een overeenkomst tussen openbaar ministerie en verdachte, waarbij het publiek geen kennis krijgt van hetgeen hierover wordt beslist. Deze werkwijze lijkt in strijd met minstens één van de functies van het strafrecht, meer bepaald de algemene preventie, doordat de indruk ontstaat dat misdrijven kunnen worden afgekocht en dit bovendien zonder enige vorm van strafproces kan gebeuren. Er kan worden geargumenteed dat deze werkwijze aanvaardbaar is voor bepaalde vormen van criminaliteit die beperkte gevolgen hebben (zoals frequent voorkomende verkeersovertredingen), doch niet voor de zwaardere misdrijven, die wel maatschappelijke gevolgen genereren. Immers wordt op deze manier ook aan het aloude adagium *‘justice must not only be done it must also be seen to be done’* afbreuk gedaan.

35. Samenvattend kan worden gesteld dat de verschillende vormen van consensueel strafrecht die het verval van de strafvordering tot gevolg hebben een snellere manier van rechtsbedeling tot stand kunnen brengen. Echter leveren zij ook een aantal gevolgen op die de aard van ons straf(proces)recht zelf raken en in strijd zijn met de basisbeginselen die dat straf(proces)recht vormen. Gelet op het akkoord van de verdachte lijkt het bovendien moeilijk om naderhand te bepalen of een minnelijke schikking of bemiddeling in strafzaken al dan niet terecht was, nu er toch steeds twee partijen zijn die overeenkomen, los van de eigenlijke inhoud van het strafdossier. Op deze manier wordt het strafdossier zelf naar een achterplan verwezen en zijn het de beweegredenen van het openbaar ministerie en de verdachte die aan de basis liggen van de

⁶⁰ Het is immers niet omdat het te betalen bedrag geen boete betreft, dat zij niet dezelfde financiële gevolgen heeft voor de verdachte.

eindbeslissing in een strafdossier. Het is nog maar de vraag of dergelijke manier van beslissen de waarheidsvinding dan wel actuele drijfveren van één van de betrokken partijen ondersteunt.

HOOFDSTUK II. CONSENSUELE JUSTITIE VOORAFGAAND AAN DE STRAFVORDERING

Afdeling 1. Voorafgaande erkenning van schuld: totstandkoming en begripsafbakening

36. De Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie⁶¹ heeft een nieuw hoofdstuk IIbis “Voorafgaande erkenning van schuld” in boek II, titel I van het Wetboek van Strafvordering ingevoegd. Dit hoofdstuk omvat het nieuwe artikel 216bis Sv., dat met de procedure van voorafgaande erkenning van schuld het principe van de *plea bargaining*⁶² invoert in het Belgische strafprocesrecht. Het gaat zelfs om een vorm van *guilty plea*, nu een verdachte of beklaagde schuld zal bekennen aan een of meerdere feiten die hem ten laste worden gelegd in ruil voor een mildere toepassing van de strafwet⁶³⁶⁴.

De procedure komt er samengevat op neer dat de verdachte met de procureur des Konings een akkoord sluit waarbij hij afziet van het recht op een volledig onderzoek ter terechtzitting en waarbij een beslissing aangaande de grond van de zaak wordt overeengekomen.

37. In de Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie wordt een drievoudige doelstelling van deze nieuwe regeling aangehaald:

- er wordt een ontlasting van de correctionele rechtbanken en politierechtbanken beoogd;
- de wetgever wenst tevens een vermindering van de duur van strafprocedures te verminderen en

⁶¹ BS 19 februari 2016.

⁶² In dit kader kan ook verwezen worden naar de in het Franse strafprocesrecht gekende regeling “*comparution sur reconnaissance préalable de culpabilité*” (ook wel aangeduid als “*plaider-coupable*”), die reeds in 2004 werd ingevoerd in het Franse Wetboek van Strafvordering (artikel 495-7 Code de procédure pénale français), zie R. VERSTRAETEN, A. BAILLEUX, J. HUYSMANS en S. DE HERT, “Stevige verbouwingen in het strafprocesrecht: de procedure met voorafgaande erkenning van schuld, de invoering van conclusietermijnen in strafzaken en een vernieuwd stelsel van rechtsmiddelen”, in F. VERBRUGGEN (ed.), *Straf- en strafprocesrecht*, Reeks Themis, nr. 97, Brugge, Die Keure, 2016, 124.

⁶³ P. TERSAGO, “Guilty plea – De voorafgaande erkenning van schuld”, in T. DE MEESTER (ed.), L. AUGUSTYNS, K. BEIRNAERT, P. TERSAGO, *Potpourri II. Strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2016, 25-27.

⁶⁴ Deze voorafgaande erkenning van schuld zou, volgens de parlementaire voorbereiding, ook gezien kunnen worden als een wettelijke verankering van de praktijk waarbij verdachten zich gedragen naar de wijsheid van de rechtbank en dus impliciet schuld bekennen, zie Verslag in eerste lezing namens de commissie voor de Justitie, bij het wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvorderingen houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl.St.* Kamer 2015-2016, nr. 54-1418/005, 51. Deze zienswijze kan niet worden bijgetreden, nu het zich gedragen naar de wijsheid niet betekent dat men schuld bekent, doch louter dat men geen argumenten aanreikt om het oordeel in een bepaalde richting te sturen.

- er wordt een doeltreffender strafuitvoering voorgestaan, aangezien de verdachte voor de uitvoering ervan zijn straf zal hebben aanvaard⁶⁵.

38. De regeling van de voorafgaande erkenning van schuld viseert een snelle en efficiënte afhandeling van zaken waar de feiten duidelijk zijn en de dader de feiten bekent. De betrokkene dient voorafgaand de toepassing van deze regeling zijn schuld aan de hem ten laste gelegde feiten te erkennen. In tegenstelling tot de minnelijke schikking en de bemiddeling in strafzaken, houdt deze procedure echter in dat de strafvordering wel wordt ingesteld en er dus, gelet op het akkoord van de verdachte, een straf zal worden opgelegd door de strafrechter.

39. De Raad van State oordeelde bij Advies nr. 57792/1/V van 23 september 2015 dat de regeling van een voorafgaande erkenning van schuld in beginsel verzoenbaar lijkt met artikel 6 van het EVRM. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens stelt immers dat minnelijke schikkingen in strafzaken op zich geen schending vormen van voormeld artikel op voorwaarde dat de procedure voldoende waarborgen bevat om misbruiken tegen te gaan⁶⁶. De wetgever heeft deze vereiste voorzien door de bijstand van een advocaat in de procedure van voorafgaande erkenning van schuld te voorzien. Daarbovenop werd bepaald dat de verdachte een bedenktijd van maximaal tien dagen kan vragen⁶⁷, nadat het voorstel tot voorafgaande erkenning van schuld hem ter kennis is gebracht. Tevens voorziet artikel 216 Sv. dat de strafrechter de verdachte en zijn advocaat hoort en verifieert of de overeenkomst aangaande de erkenning van schuld op een vrije en weloverwogen manier is gesloten, met de werkelijkheid van de feiten en hun correcte juridische kwalificatie overeenstemt, aan alle wettelijke vereisten voldoet en of de door het de procureur des Konings voorgestelde straffen proportioneel zijn gelet op de ernst van de feiten, de persoonlijkheid van de betrokkene en de bereidheid tot vergoeding van de eventuele schade⁶⁸. Aldus is de Raad van State van oordeel dat er, onder meer door een afdoende rechterlijke controle, voldoende toezicht is ingebouwd op het feit dat de wettelijke waarborgen ter vrijwaring van de belangen van de verdachte worden nageleefd. In deze context kan worden opgemerkt dat een amendement, dat voorstelde om de figuur van de voorafgaande erkenning van schuld niet mogelijk te maken indien de verdachte of beklaagde zich ten gevolge de feiten in voorlopige hechtenis bevindt, niet werd aangenomen⁶⁹. De wetgever gaat er van uit dat ook wanneer een verdachte of beklaagde zich in voorlopige hechtenis bevindt, er voldoende waarborgen zijn om op een vrije en weloverwogen manier over te gaan tot een voorafgaande erkenning van schuld.

⁶⁵ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvorderingen houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl.St.* Kamer 2015-2016, nr. 54-1418/001, 88-89.

⁶⁶ EHRM 29 april 2014, nr. 9043/05, Natsvlshvili-Togonidze/Georgië, §§ 62-75; EHRM 23 februari 2016, Navalnyy-Ofitserov/Rusland, § 100.

⁶⁷ Een amendement om deze termijn te verlengen naar 30 dagen werd niet aangenomen.

⁶⁸ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvorderingen houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl.St.* Kamer 2015-2016, nr. 54-1418/001, 280-281.

⁶⁹ Amendementen bij het wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvorderingen houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl.St.* Kamer 2015-2016, nr. 54-1418/003, 50.

Het is enigszins bevreemdend dat het voorstellen door de procureur des Konings van een lagere straf dan hij meende te moeten vorderen, dan wel een straf met geheel of gedeeltelijk uitstel of probatie-uitstel of een gewone opschorting of een probatie-opschorting, facultatief is. Het voorstellen van een lagere straf is dus geen verplichting in het kader van een voorafgaande erkenning van schuld. Nochtans wordt op deze manier niet duidelijk wat precies het voordeel is voor de beklaagde, aangezien ook in de normale strafprocedure de kans bestaat dat de vordering van de procureur des Konings niet wordt ingewilligd, zelfs wanneer de beklaagde de feiten bekend.

40. Deze vorm van consensueel strafrecht is niet uit de lucht komen vallen. Hiertoe kan verwezen worden naar de buitengerechtelijke afhandelingsvormen die reeds het voorwerp van deze bijdrage uitmaakten. Gelet op het feit dat de minnelijke schikking en de bemiddeling in strafzaken duidelijk hebben gemaakt dat dergelijke figuren geen fundamentele problemen scheppen wanneer zij worden ingevoerd in de bestaande strafprocesrechtelijke orde, lijkt de implementatie van de voorafgaande erkenning van schuld verenigbaar met de bestaande strafprocesrechtelijke regelen⁷⁰.

Afdeling 2. Toepassingsgebied artikel 216 Sv.

41. Artikel 216, § 1, eerste lid Sv. bepaalt dat, voor feiten die niet van die aard schijnen te zijn dat ze gestraft moeten worden met een hoofdstraf van meer dan vijf jaar correctionele gevangenisstraf, de procureur des Konings, indien de verdachte of de beklaagde de schuld van de hem tenlastegelegde feiten erkent, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de verdachte of de beklaagde of zijn advocaat, de toepassing kan voorstellen van de procedure van voorafgaande erkenning van schuld.

Logischerwijs behoort deze mogelijkheid ook aan de arbeidsauditeur, de federale procureur en de procureur-generaal in hoger beroep en – ten aanzien van de personen met voorrecht van rechtsmacht – aan de procureur-generaal bij het hof van beroep.

In het geval de procureur des Konings meent dat een voorstel van procedure van voorafgaande erkenning van schuld aangewezen is, kan hij lagere straffen voorstellen dan hij meende te moeten vorderen, of een straf met geheel of gedeeltelijk uitstel of probatie-uitstel, of een gewone opschorting of een probatie-opschorting.

42. Wanneer de onderzoeksrechter met een onderzoek is gelast, kan de procureur des Konings slechts de toepassing van de procedure van voorafgaande erkenning van schuld voorstellen na de

⁷⁰ R. VERSTRAETEN, A. BAILLEUX, J. HUYSMANS en S. DE HERT, “Stevige verbouwingen in het strafprocesrecht: de procedure met voorafgaande erkenning van schuld, de invoering van conclusietermijnen in strafzaken en een vernieuwd stelsel van rechtsmiddelen”, in F. VERBRUGGEN (ed.), *Straf- en strafprocesrecht*, Reeks Themis, nr. 97, Brugge, Die Keure, 2016, 123.

beschikking of het arrest van verwijzing naar de feitenrechter. De procedure kan ook worden voorgesteld wanneer de zaak reeds bij de feitenrechter aanhangig is gemaakt, voor zover er nog geen eindvonnis of arrest is gewezen op strafgebied⁷¹ (artikel 216, § 2 Sv.).

Dit betekent dat de procedure van voorafgaande erkenning van schuld nog kan worden voorgesteld wanneer de procureur des Konings reeds tot dagvaarding is overgegaan, hetgeen veel logischer lijkt dan in geval van minnelijke schikking, aangezien er in het geval van voorafgaande erkenning van schuld hoe dan ook een straf zal worden opgelegd en het aanbrengen van de zaak bij de strafrechter hier wel een verplichting vormt.

Zodra er echter een eindarrest of eindvonnis is gewezen, is het onmogelijk om nog een procedure van voorafgaande erkenning van schuld voor te stellen. Ook deze bepaling is logisch, nu er op dat moment reeds een rechterlijke beslissing voorligt, die (eventueel) zou worden gewijzigd door het akkoord dat wordt gesloten naar aanleiding van de voorafgaande erkenning van schuld.

43. Zoals gesteld kan het voorstel van de procureur des Konings niet alleen ambtshalve worden gedaan, maar ook op verzoek van het de verdachte of beklaagde van het misdrijf (of diens advocaat). Er rust echter in geen enkel geval een verplichting op de procureur des Konings om een voorstel tot procedure van voorafgaande erkenning van schuld te doen. Echter bestaat dus wel de mogelijkheid om de procureur des Konings te verzoeken toepassing te maken van deze regeling, waarbij de verdachte uiteraard reeds aangeeft dat hij openstaat voor de voorafgaande erkenning van schuld en hieraan zijn medewerking zal verlenen.

44. De wetgever heeft uitdrukkelijk bepaald dat deze procedure enkel mogelijk is voor feiten die niet van die aard schijnen te zijn dat ze gestraft moeten worden met een hoofdstraf van meer dan vijf jaar correctionele gevangenisstraf. Aldus wordt de grens van de straf die *in concreto* voor de voorliggende feiten zou worden toegepast, hoger gelegd dan in het geval van de bemiddeling in strafzaken en de minnelijke schikking. Gelet op de regels inzake de toepassing van verzachtende omstandigheden betekent dit dat de procedure van voorafgaande erkenning van schuld principieel mogelijk is voor elk misdrijf, aangezien zelfs misdrijven waarvoor de strafwet een levenslange opsluiting voorziet, in aanmerking komen wanneer zij niet van aard schijnen te zijn dat ze gestraft moeten worden met een hoofdstraf van meer dan vijf jaar correctionele gevangenisstraf.

De vaststelling dat de drempelstraf hoger ligt dan het geval is voor de minnelijke schikking of de bemiddeling in strafzaken, is niet meer dan logisch: er is geen sprake van buitengerechtelijke afhandeling en de eerder bekritiseerde ‘indeplaatsstelling’⁷² door de procureur des Konings van de strafrechter, heeft hier minder verregaande gevolgen, aangezien de zaak na een voorafgaande erkenning van schuld hoe dan ook aan de strafrechter zal worden voorgelegd.

45. De wetgever heeft een correctiemechanisme aangebracht op de vaststelling dat de procedure van voorafgaande erkenning van schuld kan worden toegepast op elk misdrijf. Artikel 216, § 1,

⁷¹ Eenzelfde temporele beperking werd tevens ingevoerd voor de minnelijke schikking, zie *supra*.

⁷² Zie *supra*, r. 34.

derde lid Sv. geeft vier uitzonderingsgevallen weer waarin geen gebruik kan worden gemaakt van deze procedure. Het betreft (1) feiten die strafbaar zouden zijn met een maximumstraf van meer dan twintig jaar opsluiting als ze niet in wanbedrijven werden omgezet, (2) feiten van verkrachting, (3) feiten van kinderporno en kinderprostitutie en (4) feiten van doodslag.

De uitgesloten feiten zijn dezelfde als degene die ook worden uitgesloten voor de toepassing van de werkstraf en de recent ingevoerde autonome probatiestraf⁷³ en de straf onder elektronisch toezicht⁷⁴.

Afdeling 3. De totstandkoming van de voorafgaande erkenning van schuld

46. Zoals blijkt uit artikel 216, § 1, eerste lid Sv. is het aan de procureur des Konings om de toepassing van de procedure van voorafgaande erkenning van schuld voor te stellen. TRAEST en VANDROMME stellen vast dat de wetgever niet heeft voorzien in een verplichte vorm waaronder dit voorstel dient te worden gedaan, doch dat er in elk geval een ontmoeting dient plaats te vinden tussen de verdachte en de procureur des Konings⁷⁵.

TERSAGO merkt terecht op dat dit voorstel de feiten waarvoor de procedure wordt voorgesteld, nauwkeurig dient te omschrijven, evenals de voorgestelde straf indien de verdachte of beklaagde de feiten zal bekennen⁷⁶. Echter betekent dit niet dat het voorstel van de procureur des Konings lopende de voorbereiding van de voorafgaande erkenning van schuld niet zou kunnen wijzigen. Er wordt immers niet bepaald dat de procureur des Konings gebonden zou zijn aan hetgeen hij in het voorstel aan de verdachte of beklaagde heeft bepaald. Immers, indien de procedure van de *plea bargaining* daadwerkelijk ingang zal vinden, is het binnen het huidige wettelijke kader mogelijk voor de procureur des Konings om te onderhandelen met de verdachte of beklaagde alvorens een definitief voorstel te doen.

47. Wat betreft de straf die in het voorstel wordt gedaan, kan worden opgemerkt dat deze niet van die aard mag zijn dat zij de verdachte of beklaagde dwingt om schuldig te pleiten. Dit betekent dat de voorgestelde straf niet disproportioneel lager mag zijn dan de straf die de procureur des Konings, indien de zaak aan de strafrechter zou worden voorgelegd, zou vorderen. Dientengevolge is het uiteraard ook ontoelaatbaar dat de procureur des Konings zou dreigen met een significant zwaardere vordering dan de voorgestelde straf om de voorafgaande erkenning van

⁷³ Wet van 10 april 2014 tot invoering van de probatie als autonome straf in het Strafwetboek en tot wijziging van het Wetboek van strafvordering en de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, BS 19 juni 2016.

⁷⁴ Wet van 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, BS 28 februari 2014.

⁷⁵ P. TRAEST en S. VANDROMME, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen – Potpourri*, Antwerpen, Maklu, 2016, 43.

⁷⁶ P. TERSAGO, “Guilty plea – De voorafgaande erkenning van schuld”, in T. DE MEESTER (ed.), L. AUGUSTYNS, K. BEIRNAERT, P. TERSAGO, *Potpourri II. Strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2016, 28.

schuld op te leggen aan de verdachte of beklaagde. De onderhandelingen tussen de procureur des Konings en de verdachte of beklaagde houden dus niet in dat de procureur des Konings mag verwijzen naar een theoretische vordering, die voor de verdachte of beklaagde veel zwaardere gevolgen zou kunnen hebben. Op deze manier zou er immers worden voorbijgegaan aan de in artikel 216, § 4, derde lid Sv. voorziene vereiste van vrije en weloverwogen manier van totstandkoming van de overeenkomst, die ten andere door de Raad van State van belang werd geacht in het kader van de bescherming van de rechten van verdediging.

Voor zover de betrokken verdachte nog in aanmerking komt voor deze modaliteiten, bepaalt de wet uitdrukkelijk dat in de overeenkomst een straf met geheel of gedeeltelijk uitstel of probatie-uitstel of een gewone opschorting of een probatie-opschorting kan worden bepaald. Wat betreft de aard, duur en omvang van de op te leggen straf worden geen beperkingen opgelegd. Het ligt echter voor de hand dat geen correctionele gevangenisstraf van meer dan vijf jaar kan worden overeengekomen, nu de procedure van voorafgaande erkenning van schuld enkel mogelijk is voor feiten die niet van die aard schijnen te zijn dat ze gestraft moeten worden met een hoofdstraf van meer dan vijf jaar correctionele gevangenisstraf.

48. Artikel 216, § 3, eerste lid Sv. bepaalt uitdrukkelijk dat de verklaringen waarmee de verdachte of beklaagde de schuld aan de hem tenlastegelegde feiten erkent, worden afgelegd in het bijzijn van een advocaat. Het betreft de eigen advocaat van de verdachte, dan wel een advocaat die hem wordt toegewezen. Deze bepaling heeft tot gevolg dat geen voorafgaande erkenning van schuld kan plaatshebben zonder bijstand van een advocaat. De vraag stelt zich wie, in geval de verdachte geen eigen advocaat raadpleegt, een advocaat zal toewijzen. In elke procedure tot voorafgaande erkenning van schuld zal de advocaat van de verdachte kennis van het dossier en de aan de verdachte tenlastegelegde feiten kunnen nemen en hem inlichten over zijn rechten, de gevolgen van het erkennen van de schuld en het verdere verloop van de procedure. Aldus verwacht de wetgever van de betrokken advocaat dat hij de verdachte informeert over de specifieke kenmerken van de procedure van voorafgaande erkenning van schuld, van het feit dat de erkenning van schuld meteen ook de aanvaarding van de door de procureur des Konings voorgestelde straf inhoudt, dat de zaak niet meer zal worden voorgelegd aan de strafrechter voor een volledige beoordeling en – in voorkomend geval - wat de gevolgen zijn van de voorafgaande erkenning van schuld ten aanzien van de vergoeding van de burgerlijke partijen. Het lijkt dan ook aangewezen dat de verdachte vooraleer hij reageert op een voorstel tot voorafgaande erkenning van schuld, overleg pleegt met zijn advocaat.

De verdachte kan ten allen tijde een vertrouwelijk overleg hebben met zijn advocaat buiten de aanwezigheid van de procureur des Konings. Bovendien kan hij na het aanhoren van de door de procureur des Konings voorgestelde straffen een bedenktijd vragen van maximaal tien dagen alvorens mee te delen of hij al dan niet de schuld aan de tenlastegelegde feiten erkent en de weerhouden wettelijke kwalificaties en de voorgestelde straffen aanvaardt. Met deze laatste bepaling, waarvan tijdens de parlementaire voorbereiding van de Wet van 5 februari 2016 een verlenging naar 30 dagen werd voorgesteld, komt de wetgever opnieuw tegemoet aan de in het

EVRM bepaalde rechten op een eerlijk proces. Het gaat immers niet op een verdachte of beklaagde op een eerste ontmoeting te dwingen standpunt in te nemen aangaande de straf die hem zal worden opgelegd naar aanleiding van een eventuele bekentenis van de feiten die hem ten laste worden gelegd. Ook in dit geval zouden er vragen gesteld kunnen worden bij de manier waarop de overeenkomst tot stand is gekomen.

49. Wanneer de verdachte of beklaagde overgaat tot een voorafgaande erkenning van schuld, wordt deze verklaring afgelegd in het bijzijn van zijn advocaat. Deze regeling lijkt noodzakelijk in het kader van de Salduz-leer, nu zonder enige twijfel kan worden gesteld dat de ontmoeting waarbij de verdachte zijn schuld aan het hem ten laste gelegde misdrijf erkent, alle kenmerken van een verhoor in het vooronderzoek omvat. De procureur des Konings moet nog steeds worden aanzien als lid van het openbaar ministerie.

50. Wanneer de verdachte of beklaagde het voorstel aanvaardt, worden de verklaringen waarmee hij de schuld aan de hem tenlastegelegde feiten erkent en de door de procureur des Konings voorgestelde straffen aanvaardt, vastgelegd in een overeenkomst waarin de feiten en hun kwalificatie precies worden omschreven en die zowel door de verdachte of beklaagde en zijn advocaat, als door de procureur des Konings wordt ondertekend. De kwalificatie is uiteraard primordiaal, nu het – net zoals in geval van minnelijke schikking of bemiddeling in strafzaken – voor de partijen van de overeenkomst duidelijk dient te zijn aangaande welke feiten precies een overeenkomst wordt gesloten. Naar analogie met hetgeen aangaande de minnelijke schikking werd gesteld, zal immers vervolging – via een normale strafprocedure dan wel via een andere voorafgaande erkenning van schuld – mogelijk blijven voor feiten die samenhangen met de gevatte feiten, doch geen deel uitmaken van de overeenkomst.

Eveneens kan opgemerkt worden dat ook uit de vereiste van handtekening door de advocaat van de verdachte of beklaagde diens aanwezigheid zal blijken.

In voorkomend geval bezorgt de procureur des Konings de gekende slachtoffers een kopie van de ondertekende overeenkomst. Het slachtoffer en zijn advocaat krijgen tevens inzage in het strafdossier. Verder in deze bijdrage⁷⁷ zal worden ingegaan op de rechten die aan het slachtoffer van een misdrijf waarover een overeenkomst houdende voorafgaande erkenning van schuld werd gesloten, worden toegekend.

51. De overeenkomst bepaalt eveneens de kosten die dienen te worden gedekt en de goederen of vermogensvoordelen die moeten worden afgegeven en verbeurdverklaard. Deze in artikel 216, § 4, zesde lid Sv. gevatte bepaling kan vergeleken worden met de gelijkaardige bepalingen in de artikelen 216*bis* en 216*ter* Sv., die echter uitgebreider ingaan op de aard van de kosten die veroorzaakt zijn. Inderdaad betreft het kosten van deskundig onderzoek en analyse die werden gemaakt in de loop van het vooronderzoek en die door de verdachte dienen te worden gedragen eens hij is veroordeeld.

⁷⁷ Zie *infra*, r. 57-59.

52. Het is duidelijk dat, wanneer het niet tot een overeenkomst tussen de procureur des Konings en de verdachte of beklaagde komt de strafvordering via de geijkte wegen kan worden verdergezet (of – indien aan de voorwaarden is voldaan – kan worden geopteerd voor buitengerechtelijke afhandeling). TRAEST en VANDROMME merken terecht op dat zelfs een seponering na voorstel tot voorafgaande erkenning van schuld mogelijk is, doch deze beslissing lijkt bevreemdend, want weinig consequent⁷⁸.

Bovendien kunnen de stukken die in het kader van de onderhandelingen aangaande de voorafgaande erkenning van schuld werden opgesteld niet tegen de verdachte worden gebruikt in welke procedure dan ook. Artikel 216, § 3, achtste lid Sv. bepaalt hiertoe dat zolang er geen ondertekende overeenkomst is, deze stukken niet aan het dossier worden gevoegd en niet kunnen worden ingezien. Immers is het niet wenselijk dat de procureur des Konings, na een voorstel tot voorafgaande erkenning van schuld dat niet werd aanvaard, de door de verdachte in het kader van deze procedure gedane verklaringen⁷⁹, tegen hem zou kunnen gebruiken.

53. Los van het feit dat er geen sprake is van verval van de strafvordering ten gevolge de overeenkomst (er zal een straf worden uitgesproken), onderscheidt de procedure van voorafgaande erkenning van schuld zich van de minnelijke schikking en bemiddeling in strafzaken doordat de overeenkomst steeds aan een rechterlijke controle zal worden onderworpen, zelfs wanneer de overeenkomst werd gesloten lopende het vooronderzoek en de strafvordering aldus nog niet aanhangig werd gemaakt⁸⁰. Bij gebreke aan verdere verduidelijking, dient te worden aangenomen dat de zaak wordt voorgelegd aan de vonnisrechter, aangezien hij de overeengekomen straffen dient uit te spreken, hetgeen niet door een onderzoeksgerecht kan worden gedaan. Nochtans kan er gewezen worden op het feit dat in de overeenkomst houdende voorafgaande erkenning van schuld ook een opschorting van de uitspraak van de veroordeling kan worden bepaald, waarbij dient te worden herinnerd aan artikel 3, tweede lid Probatiewet⁸¹. Immers lijken precies die overeenkomsten waarin de verdachte instemt met een voorafgaande erkenning van schuld in ruil voor opschorting van de uitspraak van de veroordeling, al dan niet gekoppeld aan voorwaarden, geschikt om in aanmerking te komen voor een bekrachtiging door het onderzoeksgerecht. Het is duidelijk dat openbaarheid van debatten (ook al blijven zij beperkt tot het voorleggen van een overeenkomst) de declassering van de verdachte die voorafgaand schuld erkent zou kunnen veroorzaken dan wel zijn reclassering in gevaar zou kunnen brengen.

54. Als de zaak nog niet is vastgesteld voor de rechter ten gronde bepaalt de overeenkomst houdende voorafgaande erkenning van schuld de plaats, dag en uur van de zitting van de

⁷⁸ P. TRAEST en S. VANDROMME, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen – Potpourri*, Antwerpen, Maklu, 2016, 45.

⁷⁹ Die mogelijks bekentenissen inhouden.

⁸⁰ Artikel 216, § 4 Sv.

⁸¹ De opschorting kan eveneens gelast worden door de onderzoeksgerechten wanneer zij van oordeel zijn dat de openbaarheid van de debatten de declassering van de verdachte zou kunnen veroorzaken of zijn reclassering in gevaar zou kunnen brengen.

rechtbank waarop de verdachte dient te verschijnen en dit binnen een termijn die niet korter mag zijn dan tien dagen en niet langer dan twee maanden na de ondertekening van de overeenkomst. De kennisgeving van de overeenkomst aan de verdachte, die bestaat uit het onmiddellijk overhandigen van een kopie van de overeenkomst, geldt in dit geval als dagvaarding. Wanneer de zaak evenwel al is vastgesteld voor de rechter ten gronde, wordt de overeenkomst op die zitting ter bekrachtiging voorgelegd⁸².

55. De strafrechter voert, in tegenstelling tot hetgeen tot op heden wettelijk is voorzien aangaande de minnelijke schikking, meer dan een formele controle uit op de overeenkomst, nu er uiteindelijk een straf zal worden uitgesproken die het gevolg is van de overeenkomst tussen Openbaar Ministerie en verdachte. De strafrechter verifieert of voldaan is aan alle voorwaarden voor het tot stand komen van de voorafgaande erkenning van schuld, of de overeenkomst op een vrije en weloverwogen manier is gesloten en met de werkelijkheid van de feiten en met hun correcte juridische kwalificatie overeenstemt en of de door de procureur des Konings voorgestelde straffen proportioneel zijn aan de ernst van de feiten, de persoonlijkheid van de beklaagde en de bereidheid tot vergoeding van de eventuele schade⁸³.

Deze regeling komt er op neer dat de strafrechter dient na te gaan of de voorafgaande erkenning van schuld (1) op een wettelijke manier is tot stand gekomen en (2) qua inhoud overeenkomt met de elementen van het strafdossier⁸⁴. Dit betekent dat de strafrechter dient te oordelen over het feit of een bekentenis, rekening houdende met de inhoud van het dossier, wel overeenkomt met de werkelijkheid. Deze controle ziet er op toe dat er geen sprake is van een valse bekentenis.

Het is duidelijk dat deze wettelijke bepalingen veel ruimte laten voor de strafrechter, die naar eigen inzicht kan beslissen of de voorgestelde straffen proportioneel zijn aan de ernst van de feiten, de persoonlijkheid van de beklaagde en de bereidheid tot schadevergoeding. Principieel betekent dit dat de strafrechter uiteindelijk beslist of de inhoud van een voorafgaande erkenning van schuld al dan niet in meer of mindere mate overeenkomt met het oordeel dat in een normale strafprocedure door hem zou worden geveld. De vraag stelt zich dan ook of de rechtspositie van de verdachte, die overgaat tot een voorafgaande erkenning van schuld, wel voldoende zeker is. Immers is er geen enkele wettelijke garantie voorzien die tot gevolg heeft dat de voorafgaande erkenning van schuld ook daadwerkelijk zal leiden tot het uitspreken van de overeengekomen straf. De houding van de verschillende strafgerechten zal hier dienen te blijken uit de praktijk.

Indien de strafrechter meent dat er niet voldaan is aan de opgesomde vereisten, wijst hij het verzoek tot bekrachtiging af en zal het dossier terug ter beschikking worden gesteld van de procureur des Konings en worden toegewezen aan een anders samengestelde kamer. Er moet worden aan herinnerd dat de stukken die in het kader van de onderhandelingen aangaande de

⁸² Art. 216, § 3, zevende lid Sv.

⁸³ Artikel 216, § 4, derde lid Sv.

⁸⁴ P. TERSAGO, "Guilty plea – De voorafgaande erkenning van schuld", in T. DE MEESTER (ed.), L. AUGUSTYNS, K. BEIRNAERT, P. TERSAGO, *Potpourri II. Strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2016, 32.

voorafgaande erkenning van schuld werden opgesteld niet tegen de verdachte kunnen worden gebruikt in welke procedure dan ook, dus ook niet in de procedure volgend op een afwijzing van het verzoek tot bekrachtiging. De door de verdachte en de procureur des Konings ondertekende overeenkomst en de documenten die werden opgemaakt en mededelingen die werden gedaan tijdens het overleg in het kader van de procedure alsook alle andere gerelateerde procedurestukken, worden om deze reden uit het dossier verwijderd en neergelegd ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg.

De anders samengestelde rechtbank zal volledige rechtsmacht hebben om zich uit te spreken over de strafvordering, waarbij de gewone strafprocedure zal worden gevolgd. Ook buitengerechtelijke afhandeling door minnelijke schikking of een nieuwe voorafgaande erkenning van schuld blijven tot de mogelijkheden behoren.

56. Wanneer de strafrechter van oordeel is dat aan alle wettelijke vereisten is voldaan, zal hij de overeenkomst daarentegen bekrachtigen en de overeengekomen straf opleggen.

Artikel 216, § 4, vierde lid *in fine* Sv. bepaalt dat tegen deze uitspraak op strafgebied geen hoger beroep openstaat. Deze bepaling is niet meer dan logisch, nu de uitspraak een loutere bekrachtiging van de wil van partijen betreft. Geen wettelijke bepaling staat echter cassatieberoep in de weg.

Afdeling 4. De gevolgen van de voorafgaande erkenning van schuld t.a.v. het slachtoffer

57. Uit de loutere lezing van artikel 216 Sv. blijkt dat het slachtoffer bij een procedure van voorafgaande erkenning van schuld een minder belangrijke rol krijgt toegewezen dan het geval is bij de verschillende vormen van buitengerechtelijke afhandeling. Zo heeft het slachtoffer van een misdrijf waarvoor een procedure van voorafgaande erkenning van schuld wordt toegepast, geen enkele zeggenschap in de totstandkoming van de overeenkomst tussen procureur des Konings en verdachte⁸⁵. Pas nadat de overeenkomst is ondertekend, krijgen de gekende slachtoffers een kopie en wordt hen inzage in het strafdossier verleend⁸⁶. Het is in deze optiek vreemd dat de wetgever aan de strafrechter, die de overeenkomst dient te bekrachtigen, oplegt om zijn oordeel mee te baseren op de bereidheid van de beklaagde tot vergoeding van het slachtoffer, nu deze bereidheid op geen manier wordt vereist in de procedure die leidt tot de overeenkomst waarbij de verdachte voorafgaand schuld erkent.

Anderzijds kan niet worden getwijfeld aan het feit dat een slachtoffer van een misdrijf waarvoor een voorafgaande erkenning van schuld voorligt, zich in een betere uitgangspositie bevindt dan

⁸⁵ Cfr. de procedure aangaande de minnelijke schikking, waar (het onbetwiste gedeelte) van de schade van het slachtoffer dient vergoed te zijn alvorens er tot een overeenkomst kan worden gekomen. Zie hiertoe Omz. COL 03/2016, 4.

⁸⁶ Artikel 216, § 3, laatste lid Sv.

het slachtoffer van een misdrijf waarvan de verdachte wordt gedagvaard via de gewone strafprocedure. De schuld van de verdachte komt immers vast te staan wanneer de overeenkomst door de strafrechter wordt bekrachtigd, zodat er geen onzekerheid blijft bestaan aangaande het feit of de strafrechter wel bevoegd zal zijn om kennis te nemen van de vordering tot schadevergoeding.

58. Het slachtoffer zal zich dus, zoals in een gewone strafprocedure, burgerlijke partij dienen te stellen tegen de beklaagde. Dit heeft tot gevolg dat de strafrechter in voorkomend geval, naast het verzoek tot bekrachtiging van de overeenkomst, ook zal dienen te oordelen over de schadevergoeding die door de burgerlijke partij wordt gevraagd naar aanleiding van het feit waarvoor een voorafgaande erkenning van schuld heeft plaatsgevonden.

Gelet op het feit dat de beslissing op burgerrechtelijk gebied niet berust op enig voorafgaand akkoord, belet niets dat hoger beroep wordt aangetekend tegen deze beslissing

59. Tot slot kan worden opgemerkt dat, in geval de strafrechter de overeenkomst houdende voorafgaande erkenning van schuld niet bekrachtigt en de zaak nadien wordt behandeld door een anders samengestelde kamer, de burgerlijke partij uiteraard onverkort alle rechten geniet die ze zou genieten in geval er geen procedure van voorafgaande erkenning van schuld, waarbij de overeenkomst niet werd bekrachtigd, had plaatsgevonden. Echter dient eraan te worden herinnerd dat in dat geval de overeenkomst en de stukken die werden opgemaakt tijdens de procedure houdende voorafgaande erkenning van schuld, reeds uit het dossier werden verwijderd.

Deze bepaling, gevat in artikel 216, § 4, laatste lid Sv., heeft tot gevolg dat ook de burgerlijke partij, die – indien zij als slachtoffer reeds gekend was op het moment van ondertekening van de voorafgaande erkenning van schuld – kopie heeft gekregen van de overeenkomst, deze niet meer mag gebruiken ten aanzien van de verdachte, hetgeen haar positie uiteraard negatief beïnvloedt.

Afdeling 5. Kritische bedenkingen

60. De procedure van voorafgaande erkenning van schuld mag dan al de mogelijkheid bieden om een snellere afhandeling van strafzaken te realiseren, waarbij wordt gestreefd naar een akkoord aangaande de straf en dus ook een meer efficiënte strafuitvoering, toch kunnen een aantal pijnpunten worden aangehaald die door de wetgever over het hoofd werden gezien.

Vooreerst lijkt het, rekening houdende met de doelstellingen van de wetgeving, weinig efficiënt om de rechter ten gronde de ruime bevoegdheid te geven om wat betreft de overeengekomen strafmaat na te gaan of deze wel proportioneel is met de feiten en omstandigheden die blijken uit het strafdossier. Op deze manier ligt de weg open voor de strafrechter de zaak aan een volledige beoordeling te onderwerpen, ten gevolge waarvan er weinig tijds- en middelenwinst zal worden geboekt in vergelijking met de klassieke strafprocedure. De strafrechter is bovendien gebonden

aan de motiveringsverplichting, hetgeen minstens vereist dat hij kennis neemt van de inhoud van het dossier om een correcte inschatting te maken van de waarde van de overeenkomst die hij bekrachtigt. Hij kan zich, gelet op de formulering van artikel 216, § 4 Sv. niet beperken tot een louter *prima facie*-bekrachtiging. Bovendien is het verre van zeker of een procedure voorafgaande erkenning van schuld in de praktijk inderdaad efficiënter is dan een normale strafprocedure, nu hierover ook in de naburige rechtsstelsels geen eenduidige conclusies kunnen worden getrokken⁸⁷.

Daarnaast kunnen opnieuw vragen gesteld worden of de beweegredenen die aanleiding hebben gegeven tot het invoeren van deze procedure, wel een leidraad mogen zijn inzake strafvordering. De vraag stelt zich hoe een straf die wordt opgelegd na toepassing van consensuele justitie zich verhoudt tot een straf die door de strafrechter in een normale procedure wordt opgelegd en dit in relatie tot de feiten en omstandigheden die aanleiding hebben gegeven tot de strafvordering. Bovendien is de beweegreden van de verdachte of beklaagde die overgaat tot voorafgaande erkenning van schuld verre van zeker en kan deze bestaan uit een afweging van de verschillende mogelijkheden, waar geen enkel schuldinzicht aan te pas komt.

61. Er kan ook worden opgemerkt dat deze regeling voor de parketten een bijkomende werklust zal betekenen, nu zij het voorstel dienen te doen, de onderhandelingen dienen op te volgen, ... en de zaak toch zullen moeten aanbrengen bij de strafrechter. Het is nog maar de vraag of men geneigd zal zijn om deze procedure, die ook geen zekerheid biedt op slagen, nu 1) het akkoord van de verdachte of beklaagde vereist is en 2) de strafrechter, als er al een akkoord is, dit zal dienen te bekrachtigen, in een substantieel aantal gevallen te initiëren, nu dit een enigszins gewijzigde visie op de strafvordering vereist zonder dat met zekerheid resultaat voorligt.

BESLUIT

62. Het is duidelijk dat de verschillende vormen van onderhandelde of consensuele justitie een belangrijk deel uitmaken van de strafvordering, minstens wat betreft de mogelijkheden die aan het openbaar ministerie en verdachten worden geboden om tot een overeenkomst te komen.

Echter rijzen verschillende vragen aangaande de beweegredenen die aanleiding geven tot enerzijds de invoering van deze rechtsfiguren en anderzijds de praktische toepassing ervan. Het gevaar bestaat dat een onzekere mate van kosten- en tijdbesparing uiteindelijk primeert boven de waarheidsvinding.

⁸⁷ J. DECOKER, L. GYSELAERS, P. HOET, J. COPPENS, F. VROMAN, M. VANDERMEERSCH, T. DECAIGNY, T. BAUWENS, C. VAN DE HEYNING, B. DE SMET, G. SCHOORENS, B. MEGANCK, H. VAN BAVEL, E. BAEYENS, I. MENNES en J. MILLEN, “De wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie (Potpourri II), gewikt en gewogen”, *T.Strafr.* 2016, 32.

Het komt de wetgever toe om, na evaluatie van de toepassing van de recente wijzigingen aan de verschillende besproken rechtsfiguren, na te gaan of de procedures in hun huidige vorm niet te zeer in conflict komen met de algemene beginselen van de strafrechtspleging, om zo tot een coherent geheel te komen waarin klassiek en consensueel strafrecht naast elkaar kunnen bestaan en zo nodig de toepasselijke regelgeving bij te sturen.